

AANWEZIGHEID EN GEBRUIK VAN AUTOGORDELS EN KINDERZITJES OP DE VOOR- EN
ACHTERZITPLAATSEN VAN PERSONENAUTO'S IN 1991

Een onderzoek naar de aanwezigheid en het gebruik van beveiligingsmiddelen door bestuurders en passagiers van personenauto's op wegen binnen en buiten de bebouwde kom.

R-92-21

P.J.G. Verhoef & J.A.G. Mulder

Leidschendam, 1992

Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV

INHOUD

Inleiding

1. Methode van onderzoek
2. Uitvoering van het onderzoek
 - 2.1. Algemeen
 - 2.2. Meetperiode
 - 2.3. Meettijdstippen
 - 2.4. Meetplaatsen
 - 2.5. Meetprogramma
3. De enquêtes
 - 3.1. Uitvoering
 - 3.2. Enquêtevragen
4. Het gebruik van autogordels op de voorzitplaatsen
 - 4.1. Algemeen
 - 4.2. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991
 - 4.3. Autogordelgebruik van vóórpassagiers van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991
 - 4.4. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's naar type weg in de jaren 1989 t/m 1991
 - 4.5. Autogordelgebruik van vóórpassagiers van personenauto's naar type weg in 1991
 - 4.6. Autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers van personenauto's naar type dag in 1991
 - 4.7. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's naar provincie op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991
 - 4.8. Autogordelgebruik van vóórpassagiers van personenauto's naar provincie op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991
 - 4.9. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van de vóórpassagier op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991
 - 4.10. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van de vóórpassagier naar type weg in 1991

- 4.11. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's naar geslacht bestuurder op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991
- 4.12. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van de vóórpasagier naar geslacht in 1991

5. Het gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen
 - 5.1. Algemeen
 - 5.2. Aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar bouwjaar van de auto op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991
 - 5.3. Aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar type beveiligingsmiddel in de jaren 1989 t/m 1991
 - 5.4. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar leeftijd van passagier en type beveiligingsmiddel in de jaren 1989 t/m 1991
 - 5.5. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom naar leeftijd van de passagier in relatie tot het gordelgebruik van de bestuurder in de jaren 1989 t/m 1991
 - 5.6. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van bestuurder en vóórpasagier in 1991
 - 5.7. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom naar leeftijd van de passagier en de plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991
 - 5.8. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar type weg in de jaren 1989 t/m 1991
 - 5.9. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op werkdagen en weekeinddagen naar tijdstip van de dag in de jaren 1989 t/m 1991

6. Het vragenlijstonderzoek
 - 6.1. De steekproef en de respons
 - 6.2. De vragenlijsten
 - 6.2.1. Bestuurder
 - 6.2.2. Achterpassagier

- 6.3. Resultaten bestuurders
 - 6.3.1. Gebruik
 - 6.3.2. Motieven
 - 6.3.3. Gordels op de achterbank
 - 6.3.4. Belang van gordels
 - 6.3.5. Voorbeeldfunctie van bestuurders
 - 6.3.6. Veiligheid en kans op letsel
 - 6.3.7. Overige kenmerken
- 6.4. Resultaten achterpassagiers
 - 6.4.1. Gebruik
 - 6.4.2. Motieven
 - 6.4.3. Belang van gordels
 - 6.4.4. Voorbeeldfunctie van passagiers
 - 6.4.5. Veiligheid en kans op letsel
 - 6.4.6. Overige kenmerken
- 6.5. Non-response

7. Conclusies en aanbevelingen

Tabellen 1 t/m 18

Bijlagen 1 t/m 7

INLEIDING

Sinds 1969 zijn jaarlijks enquêtes gehouden naar de aanwezigheid en het gebruik van autogordels op de voorzitplaatsen van personenauto's. In de eerste periode, van 1969 tot en met 1978, vonden de enquêtes plaats bij pomstations, vanaf 1979 is bij het autogordelonderzoek gebruik gemaakt van de IMA-methode. Bij dit onderzoek wordt naast het gebruik van de IMA-methode ook gebruik gemaakt van de Afstandobservatiemethode, in Hoofdstuk 1 wordt hierop verder ingegaan. Sinds 1989 is gestart met een gecombineerd onderzoek, waarbij ook de aanwezigheid en het gebruik van autogordels en kinderzitjes op de achterzitplaatsen zijn waargenomen.

De Nederlandse overheid heeft, in navolging van een aantal landen zoals Frankrijk en Zweden, de aanwezigheid van gordels op de achterzitplaatsen verplicht gesteld in nieuwe auto's vanaf 1 januari 1990.

Met ingang van 1 april 1992 is het gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen, indien aanwezig, verplicht gesteld.

Dit onderzoek heeft als gevolg daarvan een tweeledige doelstelling:

- het vaststellen van de ontwikkeling in het gebruik van beveiligingsmiddelen op zowel voor- als achterzitplaatsen van personenauto's;
- een vóórmeting ten behoeve van een evaluatie-onderzoek naar het effect van de draagplicht op de achterzitplaatsen.

Met het oog op de tweede doelstelling is een uitgebreide vragenlijst afgenomen onder de bestuurders en achterinzittenden.

Voorts is in vergelijking tot voorgaande onderzoeken het aantal meetplaatsen zodanig uitgebreid dat ook op regionaal gebied, zij het in beperkte mate, uitspraken mogelijk zijn.

In dit rapport worden de resultaten besproken met betrekking tot zowel de aanwezigheid en gebruik van autogordels door bestuurders en vóórpassagiers als het gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's in 1991. Daarbij zijn de jaren 1989 en 1990 als referentieperioden betrokken. Aangezien het onderzoek nu voornamelijk gericht is op het heden en de toekomst, zijn de gegevens betreffende de jaren 1979 tot en met 1988 hier niet opgenomen. Deze periode is reeds uitvoerig beschreven in voorgaande rapporten.

Voorts zullen de resultaten van het vragenlijstonderzoek worden besproken.

1. METHODE VAN ONDERZOEK

In afwijking tot voorgaande jaren is bij het onderzoek nu op twee manieren waargenomen; met behulp van de IMA-methode en met behulp van de Afstand-observatie-methode. Per locatie werden beide methoden gelijktijdig toegepast; de IMA-methode alleen als op de achterzitplaats tenminste één passagier aanwezig was, de Afstandobservatiemethode voor alle personenauto's.

De IMA-methode is uitvoerig beschreven in het SWOV-rapport "Meetmethoden autogordelgebruik" (Arnoldus e.a., 1981; SWOV R-81-11).

Samengevat behelst de zogenaamde "Inkijkmethode Autogordels, IMA", voor achterzitplaatsen nu het volgende: Bij een voor rood licht stilstaande auto en een geopend portierraam steekt de enquêteur het hoofd (bijna) in de auto en kijkt of de inzittenden autogordels dragen. Verder vraagt de enquêteur aan de bestuurder naar de aanwezigheid van autogordels of kindersitjes op de achterzitplaatsen, zodat de ondervraagde extra geattendeerd wordt. Vervolgens wordt de leeftijden van de inzittenden van de personenauto gevraagd, dit in tegenstelling tot voor 1990 toen deze door de enquêteur werden geschat.

Gezien de meestal korte stoptijd (= waarnemingstijd) moet de vragenlijst (zie Bijlage 2) kort zijn en beperkt blijven tot de strikt noodzakelijke vragen. Een deel van de gegevens wordt door observatie verkregen, terwijl naar het type gordel wordt gevraagd.

De Afstandobservatiemethode komt erop neer dat de waarnemer tijdens de rood lichtfase zoveel mogelijk van alle voor het rode licht stilstaande voertuigen het gordelgebruik van zowel bestuurder als vóórpassagier noteert. Tevens wordt daarbij het geslacht en, indien een achterpassagier aanwezig is, het kenteken van het voertuig genoteerd. Dit laatste om een koppeling met de IMA-methode te kunnen maken.

Voordelen van deze methode zijn:

- het aantal observaties ligt aanzienlijk hoger dan bij de IMA-methode;
- er zijn geen weigeringen;
- de methode is minder opvallend, zodat aanpassing van het gordelgebruik door bestuurder en vóórpassagier minder snel plaatsvindt.

Nadelen van de methode zijn:

- de leeftijd van bestuurder en vóórpassagier is met deze methode niet te bepalen;
- aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen zijn niet waar te nemen;
- het kenteken van de auto (ten behoeve van het vaststellen van het bouwjaar van de auto) wordt alleen in speciale gevallen genoteerd.

Het formulier dat bij de Afstandobservatiemethode is gebruikt is gegeven als Bijlage 3.

2. UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

2.1. Algemeen

Voor wat betreft de uitvoering van het onderzoek, de steekproeftrekking van de meetplaatsen en de representativiteit verwijzen we naar het rapport "Aanwezigheid en gebruik van autogordels 1979 t/m 1983" (Arnoldus & Varkevisser, 1984; SWOV R-84-13). We beperken ons hier tot de algemene informatie en uitkomsten voor 1991.

2.2. Meetperiode

De enquête is (zoals ook in de vorige jaren) gehouden in oktober op een (aansluitende) donderdag, vrijdag, zaterdag en zondag en wel: van 24 t/m 27 oktober 1991.

2.3. Meettijdstippen

Werkdagen

07.00 - 09.00 uur
09.15 - 11.15 uur
13.15 - 15.15 uur
15.30 - 17.30 uur

Weekeinddagen

09.30 - 10.30 uur
10.45 - 12.15 uur
14.15 - 15.45 uur
16.00 - 17.30 uur

Totaal: 8 uur

Totaal: 5 1/2 uur

Deze tijdstippen zijn ten opzichte van voorgaande onderzoeken praktisch niet gewijzigd. Voor de argumentatie voor deze tijdstippen wordt verwezen naar SWOV R-84-13.

2.4. Meetplaatsen

Voor de uitbreiding en de aanpassing van het onderzoek ten behoeve van een onderverdeling naar regionaal gebied is het aantal meetplaatsen in vergelijking tot de vorige onderzoeken verdubbeld van 24 naar 48. Voorzover mogelijk zijn de eerder gebruikte meetplaatsen gehandhaafd. 21 meetplaatsen werden te voren bezocht om te beoordelen of ze nog aan te stellen eisen voldeden. Als aanvulling zijn 27 nieuwe meetplaatsen gezocht, zodanig dat

voor elke provincie alle typen wegen vertegenwoordigd zijn. Voor de goede orde werden, zoals gebruikelijk, de politiekorpsen in de betreffende onderzoeksgemeenten ingelicht.

2.5. Meetprogramma

<u>Provincie</u>	<u>Dag</u>	<u>Plaats</u>	<u>Wegtype</u>
Groningen	zo	Groningen	autosnelweg
	zo	Groningen	niet-autosnelweg
	vr	Hoogezand	gemengd verkeer
	vr	Groningen	lokaal verkeer
Friesland	do	Sneek	autosnelweg
	do	Quatrebras	niet-autosnelweg
	za	Leeuwarden	gemengd verkeer
	za	Leeuwarden	lokaal verkeer
Drenthe	do	Hoogeveen	autosnelweg
	do	Gieten	niet-autosnelweg
	za	Emmen	gemengd verkeer
	za	Assen	lokaal verkeer
Overijssel	zo	Enschede	autosnelweg
	zo	Goor	niet-autosnelweg
	vr	Zwolle	gemengd verkeer
	vr	Zwolle	lokaal verkeer
Gelderland	zo	Arnhem (A 52)	autosnelweg
	zo	Ede	niet-autosnelweg
	vr	Apeldoorn	gemengd verkeer
	vr	Arnhem	lokaal verkeer
Utrecht	do	Zeist	autosnelweg
	do	Leersum	niet-autosnelweg
	za	Utrecht	gemengd verkeer
	za	Nieuwegein	lokaal verkeer
Noord-Holland	zo	Hoofddorp	autosnelweg
	zo	Den Helder	niet-autosnelweg
	vr	Haarlem	gemengd verkeer
	vr	Amsterdam	lokaal verkeer
Zuid-Holland	do	Zoeterwoude	autosnelweg
	do	Leidschendam	niet-autosnelweg
	za	Rotterdam	gemengd verkeer
	za	Den Haag	lokaal verkeer
Zeeland	zo	Vlissingen	autosnelweg
	zo	Goes	niet-autosnelweg
	vr	Middelburg	gemengd verkeer
	vr	Middelburg	lokaal verkeer
Noord-Brabant	zo	Breda	autosnelweg
	vr	Etten-Leur	niet-autosnelweg
	zo	Tilburg	gemengd verkeer
	vr	Eindhoven	lokaal verkeer
Limburg	do	Heerlen	autosnelweg
	za	Venray	niet-autosnelweg
	do	Sittard	gemengd verkeer
	za	Weert	lokaal verkeer
Flevoland	do	Lelystad	autosnelweg
	do	Zeewolde	niet-autosnelweg
	za	Emmeloord	gemengd verkeer
	za	Emmeloord	lokaal verkeer

3. DE ENQUÊTES

3.1. Uitvoering

De enquêtes zijn uitgevoerd door enquêtebureau "Frijling Interviews" te 's-Gravenhage. De dag voorafgaande aan de meetperiode werd ten behoeve van de enquêteurs een instructiedag gehouden. Tevens werd een schriftelijke instructie uitgereikt (zie Bijlage 4).

Door SWOV-medewerkers werden regelmatig controleritten uitgevoerd om, indien noodzakelijk, te kunnen bijsturen. Gedurende de meetperiode werd door zes teams van twee enquêteurs geobserveerd/geënuquêteerd, die per team per dag twee meetplaatsen bemanden.

3.2. Enquêtevragen

Bij de IMA-methode is gebruik gemaakt van een enquêteformulier zoals weergegeven in Bijlage 2; bij de Afstandobservatiemethode dat zoals weergegeven in Bijlage 3.

Sinds 1984 is er met betrekking tot de voorzitplaatsen bij de enquêtes geen onderscheid meer gemaakt tussen de verschillende typen autogordels. In oktober 1984 was het aandeel driepuntsgordels ca. 95%. Op grond daarvan is toen besloten daarna alleen het al-dan-niet gebruik van een autogordel te noteren.

Naast het bepalen van het gebruik van beveiligingsmiddelen op de voor- en achterzitplaatsen, zijn enkele algemene gegevens genoteerd zoals datum, plaats, tijd, weersgesteldheid, geslacht en leeftijd van de inzittenden en het kenteken (dit laatste in verband met het bepalen van het ouderdom van de auto).

Bij het deel van het onderzoek naar autogordels en kinderzitjes op de achterzitplaatsen is dieper ingegaan op de aanwezigheid en het gebruik.

Er is onderscheid gemaakt tussen drie zitplaatsen: links, midden en rechts. Als er meer dan drie achterpassagiers aanwezig waren, werd voor 'achter-midden' de meest linkszittende middenpassagier gekozen.

Omdat er nog weinig of geen inzicht bestaat naar het type beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen en omdat daar veel verschillende typen voorkomen wordt een onderscheid naar type beveiligingsmiddel bij de achterzitplaatsen nog wel meegenomen.

Samengevat zijn per achterzitplaats de volgende kenmerken genoteerd:

- beveiligingsmiddel (indien aanwezig) onderverdeeld naar diagonaal-, heup- of driepuntsgordel of kinderzitje;
- leeftijd passagier, geschat en in zes klassen onderverdeeld;
- gebruik, genoteerd werd of de gordel (indien aanwezig) wel of niet werd gebruikt; tevens werd hier de aanwezigheid en/of gebruik van een kinderzitje genoteerd.

4. HET GEBRUIK VAN AUTOGORDELS OP DE VOORZITPLAATSEN

4.1. Algemeen

Voor algemene informatie over de steekproef en marges wordt verwezen naar het rapport "Aanwezigheid en gebruik autogordels 1979 t/m 1983" (SWOV R-84-13). Bij de steekproefuitkomsten behoren marges welke bepalen tussen welke waarden de gevonden percentages met een gekozen nauwkeurigheid, meestal 95%, liggen. De steekproefgrootte is zo gekozen dat in het algemeen een verschil in draagpercentage van enkele procenten statistisch significant is. In de tekst zijn bij de steekproefuitkomsten geen marges vermeld, deze kunnen met behulp van Bijlage 5 worden vastgesteld.

Het aantal observaties met betrekking tot de voorbank dat in 1991 werd gehaald bedroeg 18.087. Dit aantal is aanzienlijk hoger dan het aantal van 5712 in 1990. Aan deze stijging liggen twee factoren ten grondslag; het feit dat het aantal meetplaatsen is verdubbeld en het feit dat gebruik is gemaakt van de Afstandobservatiemethode (zie Hoofdstuk 1).

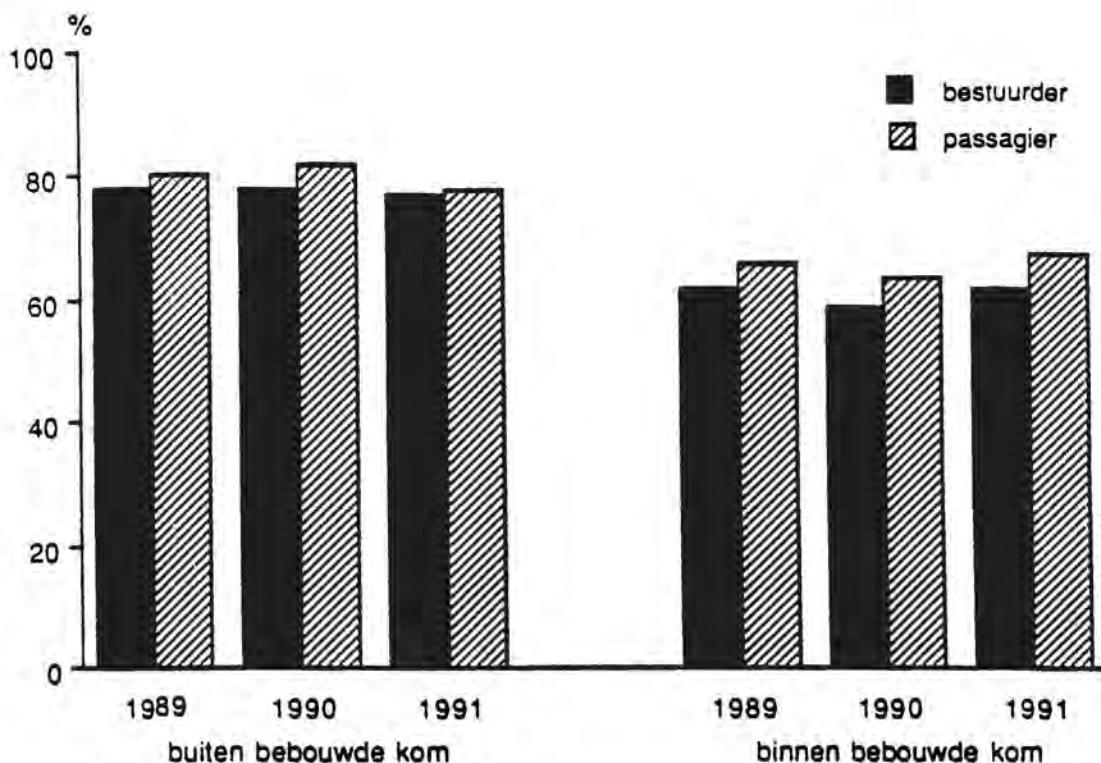
De consequentie van deze methode is dat noch de leeftijd van bestuurder en de leeftijd van eventuele vóórpassagier, noch het bouwjaar van de auto zijn vastgesteld. Om koppeling met de IMA-methode te kunnen maken is het bouwjaar van de auto alleen genoteerd als op de achterbank een passagier aanwezig was. De IMA-methode is alleen toegepast als er een achterpassagier was.

4.2. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991

In Tabel 1 en Grafiek 1 is de verdeling weergegeven van de aantallen geobserveerde bestuurders en van het geconstateerde autogordelgebruik op wegen buiten en binnen de bebouwde kom over de jaren 1989 t/m 1991. (Alle tabellen zijn bij elkaar achter in het rapport geplaatst.)

Geconstateerd kan worden dat bij de bestuurders op wegen buiten de bebouwde kom sprake is van een stabilisering van het autogordelgebruik. In 1990 bleef het niveau van 1989 gehandhaafd en in 1991 is het gordelgebruik met 77% nagenoeg gelijk gebleven aan dat in 1990.

Op wegen binnen de bebouwde kom valt, na de sterke afname van het gordelgebruik in 1990, een stijging waar te nemen van 3 percentagepunten naar 62%. Met deze stijging is de daling die zich in 1990 heeft voorgedaan weer

Grafiek 1. Percentages autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

geheel verdwenen en komt het autogordelgebruik binnen de bebouwde kom nage-
noeg weer op het hoogste niveau dat in de loop der jaren is waargenomen
(1988, 63%).

Over de jaren heen is steeds sprake van een aanzienlijk verschil tussen
het autogordelgebruik op wegen buiten en binnen de bebouwde kom. In 1988
was het verschil met 14 percentagepunten het kleinst, in 1990 is het opge-
lopen tot 19 percentagepunten en nu, in 1991, is het weer gedaald naar 15
percentagepunten.

4.3. Autogordelgebruik van vóórpassagiers van personenauto's op wegen bui- ten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991

Het autogordelgebruik van passagiers op de voorbank op wegen buiten de
bebouwde kom is met 4 percentagepunten gedaald naar 78% (zie Tabel 1 en
Grafiek 1) - Hiermee is de stijging die zich in 1990 heeft voorgedaan ten
opzichte van 1989 weer verdwenen en ligt het niveau 2 percentagepunten
lager dan dat van 1989. Door deze daling komt het gebruik van autogordels
door bestuurders en vóórpassagiers buiten de bebouwde kom praktisch op

hetzelfde niveau te liggen; terwijl dit voor passagiers vrijwel altijd hoger was.

Op wegen binnen de bebouwde kom daarentegen is het autogordelgebruik bij vóórpassagiers gestegen van 64% in 1990 naar 68% in 1991. Vóórpassagiers blijken binnen de bebouwde kom de autogordel meer te gebruiken dan de bestuurders, een verschil van circa 4 percentagepunten.

4.4. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's naar type weg in de jaren 1989 t/m 1991

De observaties buiten de bebouwde kom hebben plaatsgevonden op autosnelwegen en niet-autosnelwegen; binnen de bebouwde kom op wegen met gemengd verkeer en wegen met lokaal verkeer.

De aantallen bestuurders en het autogordelgebruik buiten de bebouwde kom onderscheiden naar autosnelwegen en niet-autosnelwegen, en binnen de bebouwde kom onderscheiden naar gemengd verkeer en lokaal verkeer zijn weergegeven in Tabel 2.

Over de jaren heen blijkt er een duidelijk verschil in autogordelgebruik op de verschillende wegtypen. De autosnelweg blijkt ook in 1991 het hoogst te scoren met 78%, gevolgd door de niet-autosnelweg met 76%. Op de autosnelweg valt een geleidelijke daling van het gordelgebruik door bestuurders van personenauto's te constateren, op de niet-autosnelwegen daarentegen zien we een toename en daarmee benadert in 1991 het percentage gordelgebruik op de niet-autosnelwegen dat van de autosnelwegen.

Op wegen met gemengd verkeer valt een afname van het gordelgebruik waar te nemen. In 1990 was de daling ten opzichte van 1989 slechts 1 percentagepunt en dat werd toen niet als een echte daling gezien; in 1991 echter blijkt een daling in het gordelgebruik te hebben plaatsgevonden van 2 percentagepunten naar 64%. Op wegen met lokaal verkeer valt echter een sterke stijging in het gordelgebruik waar te nemen; van 52% in 1990 naar 59% in 1991. In 1990 was op dit wegtype nog sprake van een sterke daling van 4 percentagepunten, nu is dit percentage weer gekomen op het niveau van 1988.

4.5. Autogordelgebruik van vóórpassagiers van personenauto's naar type weg in 1991

Op autosnelwegen ligt het gordelgebruik bij passagiers op de voorbank met 77% nagenoeg gelijk aan dat van de bestuurders (zie Tabel 2). Op niet-auto-

snelwegen daarentegen blijkt het gordelgebruik van vóórpassagiers met 80% 4 percentagepunten hoger te liggen dan het gordelgebruik van bestuurders. Op wegen met gemengd verkeer en wegen met lokaal verkeer treffen we hetzelfde beeld als op de niet-autosnelwegen, ook hier wordt door de passagier op de voorbank de gordel vaker gebruikt dan door de bestuurder. Op wegen met gemengd verkeer wordt door 68% van de vóórpassagiers de gordel gebruikt, een verschil van 4 percentagepunten met de bestuurders. Op wegen met lokaal verschil treffen we het grootste verschil aan in gordelgebruik tussen bestuurder en vóórpassagier, resp. 59% en 67%.

4.6. Autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers van personenauto's naar type dag in 1991

Tabel 3 geeft het gordelgebruik van bestuurder en vóórpassagier in onderscheid naar dag van de week: de werkdag en de weekeinddag.

Op werkdagen is bij de bestuurders een gordelgebruik van 69% geconstateerd, dit blijkt 2 percentagepunten hoger te liggen dan het gordelgebruik op de weekeinddagen.

Bij de passagiers op de voorbank is het gordelgebruik op de werkdagen en weekeinddagen nagenoeg gelijk, 72%. Zowel op werkdagen als op weekeinddagen blijkt het gordelgebruik van de passagiers op de voorbank beter dan het gordelgebruik van de bestuurders, resp. 3 en 6 percentagepunten meer.

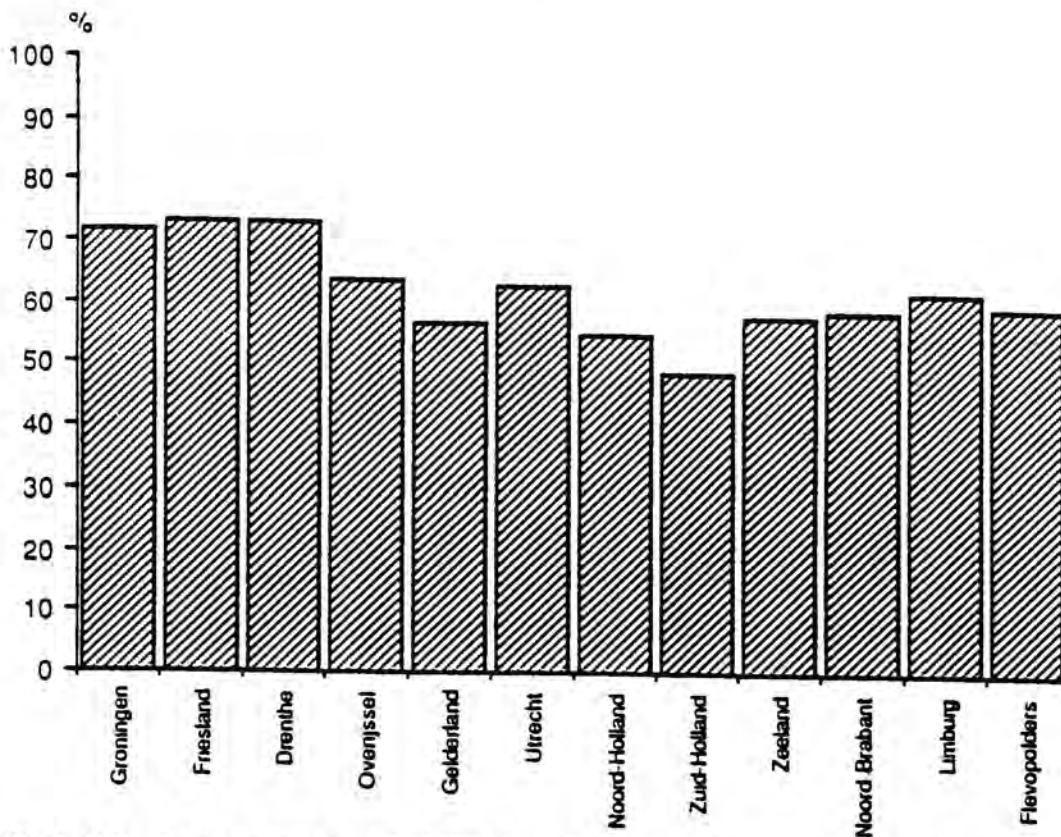
4.7. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's naar provincie op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991

Het gordelgebruik door bestuurders per provincie onderscheiden naar wegen binnen en buiten de bebouwde kom is gegeven in Tabel 4.

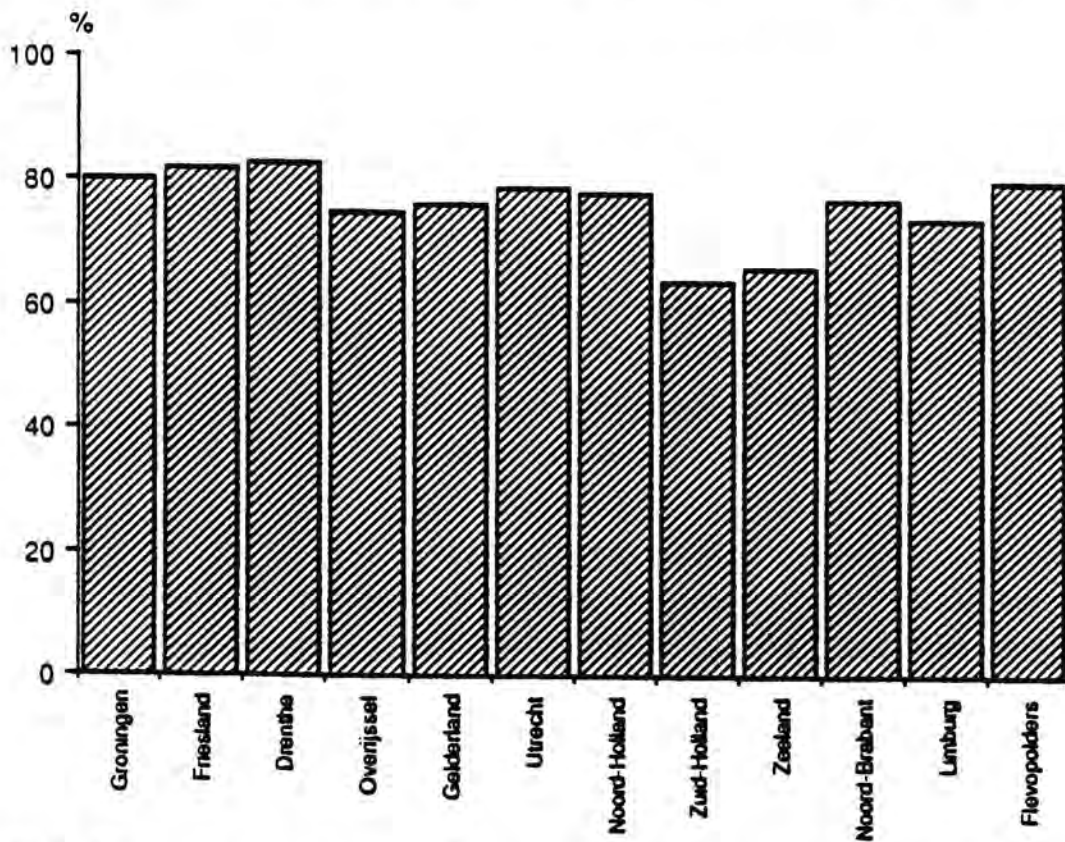
Bij de interpretatie van de percentages dient rekening te worden gehouden met het feit dat op basis van de aantallen per provincie de bijbehorende marges op circa 4% komen te liggen.

De resultaten laten een duidelijk verschil zien tussen de provincies (zie Grafiek 2A en Grafiek 2B).

Op wegen binnen de bebouwde kom blijken de noordelijke provincies, Groningen, Friesland en Drenthe, het hoogst te scoren; het gordelgebruik ligt daar op 73%. Bij de overige provincies is geen duidelijke scheidslijn aan te brengen, met uitzondering van de provincie Zuid-Holland. Deze provincie komt met een gordelgebruik van 49% ten opzichte van de overige provincies ongunstig te voorschijn.

Grafiek 2A. Percentages autogordelgebruik van bestuurders van personen-auto's naar provincie op wegen binnen de bebouwde kom in 1991.

Grafiek 2B. Percentages autogordelgebruik van bestuurders van personen-auto's naar provincie op wegen buiten de bebouwde kom in 1991.

Verder kan worden geconstateerd dat in de provincies Overijssel, Utrecht en Limburg het gordelgebruik met een gemiddelde van ca. 63% hoger ligt dan bij de provincies Noord-Brabant, Zeeland en Gelderland, waar een gemiddeld gordelgebruik is waargenomen van ca. 58%. De provincie Noord-Holland blijft met een autogordelgebruik van 55% weliswaar duidelijk hoger dan Zuid-Holland, ten opzichte van de overige provincies scoort ook deze provincie niet hoog met betrekking tot het gordelgebruik van bestuurders van personenauto's.

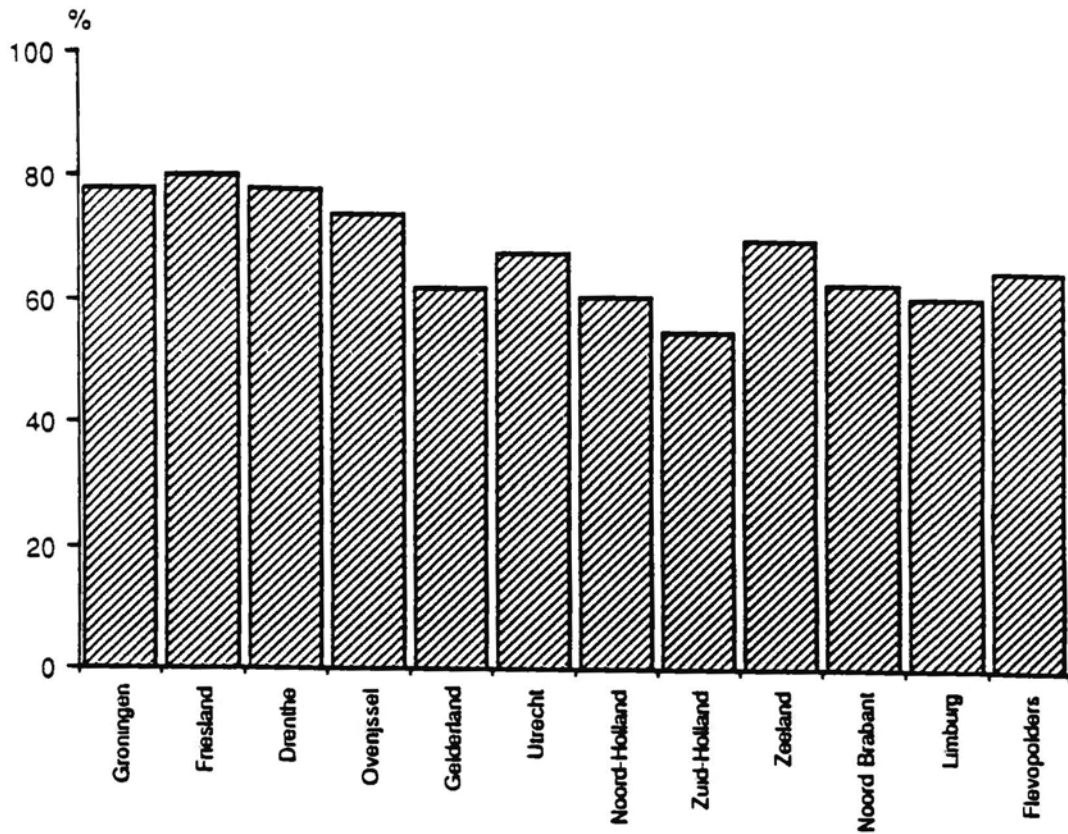
Op wegen buiten de bebouwde kom is ten aanzien van de noordelijke provincies een overeenkomend beeld met binnen de bebouwde kom waar te nemen; ook hier scoren deze met een gemiddelde van ca. 82%, samen met de Flevoland, hoger dan de overige provincies. De provincie Zuid-Holland blijkt ook hier met een gordelgebruik van 64% als ongunstigste tevoorschijn te komen, samen met de provincie Zeeland met een gordelgebruik bij bestuurders van 66%, hetgeen niet significant verschilt van Zuid-Holland. Het gordelgebruik in overige provincies ontloopt elkaar niet wezenlijk en schommelt daar tussen de 74% en de 78%.

4.8. Autogordelgebruik van vóórpasagiers van personenauto's naar provincie op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991

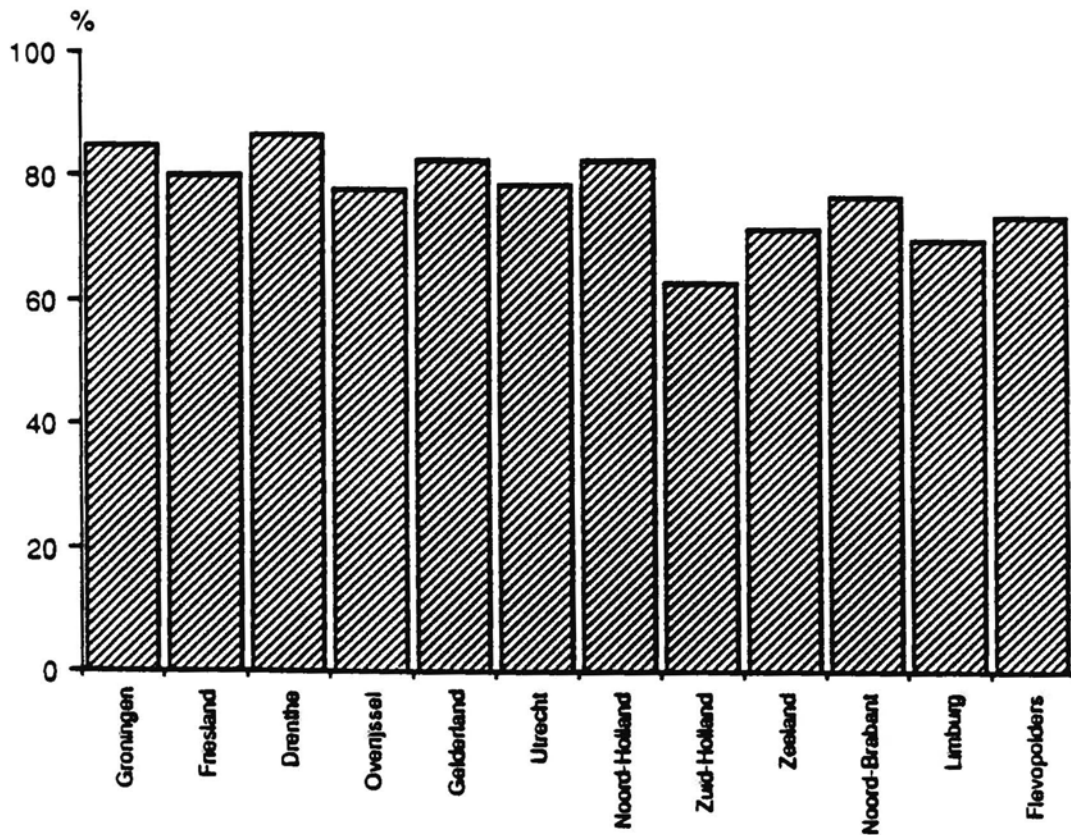
Het gordelgebruik van de passagiers op de voorzitplaats van personenauto's per provincie onderscheiden naar wegen binnen en buiten de bebouwde kom is gegeven in Tabel 5.

Op wegen binnen de bebouwde kom blijkt ook bij de passagiers het gordelgebruik in de provincie Zuid-Holland met 55% het laagst te scoren (zie Grafiek 3A). In de provincies Gelderland, Noord-Holland, Noord-Brabant en Limburg ligt het gordelgebruik van de passagiers op de voorbank gemiddeld 5 percentagepunten hoger dan Zuid-Holland. We constateren dat ook hier de noordelijke provincies, Groningen, Friesland en Drenthe, met een gordelgebruik van ca. 79% het hoogste gebruikspercentage hebben. De provincie Overijssel komt met een gordelgebruik van 74% op een vierde plaats. In de provincies Utrecht, Zeeland en de Flevoland blijkt het gordelgebruik op gemiddeld ca. 68% te liggen.

Op wegen buiten de bebouwde kom treffen we het hoogste gordelgebruik van passagiers op de voorbank aan in de provincie Drenthe, 87% (zie Grafiek 3B). De provincies Groningen (85%), Gelderland (83%) en Noord-Holland (83%) doen hier niet of nauwelijks voor onder. Ook hier moeten we weer constate-

Grafiek 3A. Percentages autogordelgebruik van voorpassagiers van personenauto's naar provincie op wegen binnen de bebouwde kom in 1991.

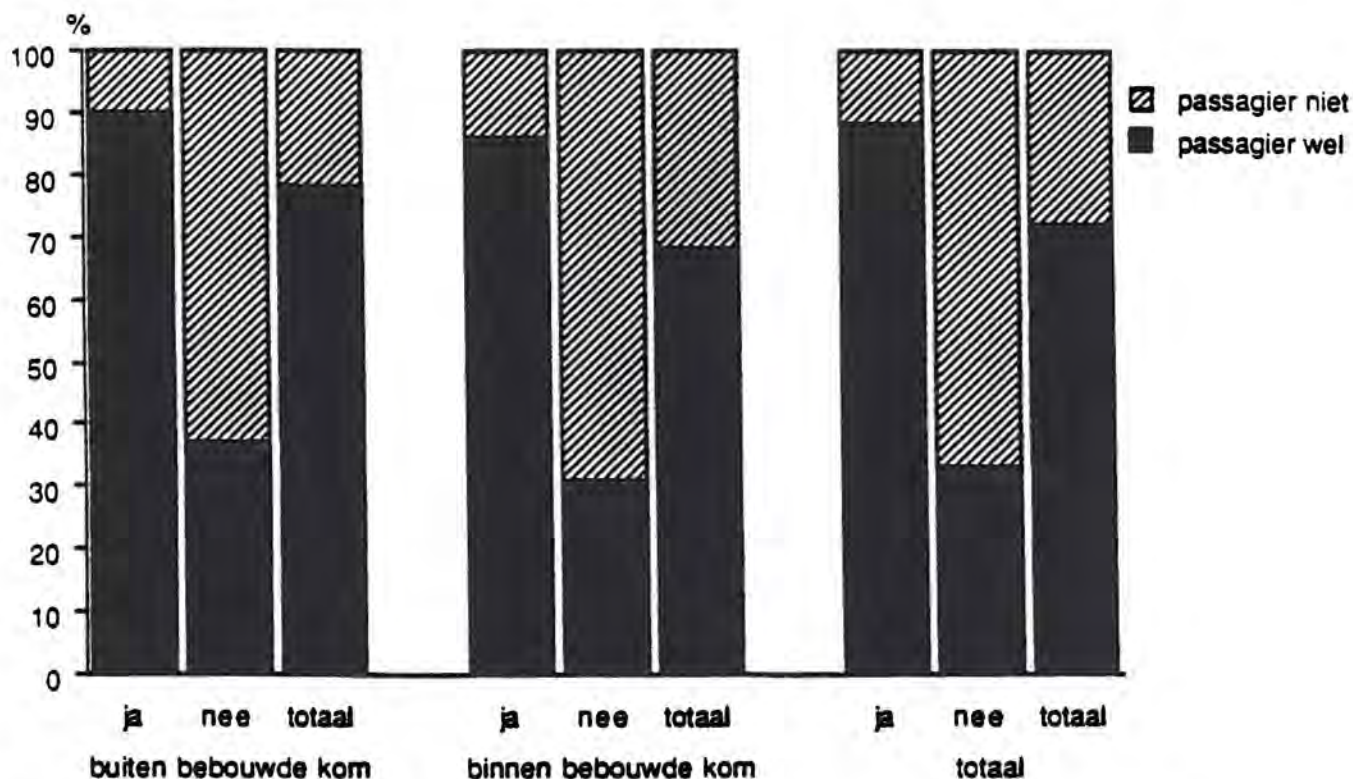

Grafiek 3B. Percentage autogordelgebruik van voorpassagiers van personenauto's naar provincie op wegen buiten de bebouwde kom in 1991.

ren dat de provincie Zuid-Holland het laagst scoort, met een gordelgebruik van 63% ligt dit in deze provincie 7 percentagepunten lager dan in de eerstvolgende provincie en 24 percentagepunten lager dan die niet de hoogste score, de provincie Drenthe.

4.9. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van de vóórpassagier op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991

Het verband tussen het gordelgebruik van de bestuurder en dat van de voorpassagier is voor wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991 gegeven in Tabel 6. Er blijkt een duidelijke relatie te bestaan tussen het gordelgebruik van de bestuurder en dat van de vóórpassagier (zie Grafiek 4). Op wegen buiten de bebouwde kom blijkt we dat als de bestuurder de gordel gebruikt 90% van de vóórpassagiers ook de gordel gebruikt. Draagt de bestuurder de gordel niet dan blijkt 63% van de vóórpassagiers de gordel niet te gebruiken. In totaal wordt bij aanwezigheid van een vóórpassagier door 78% van de bestuurders de gordel gebruikt; indien géén voorpassagier aanwezig is dit 76%.

Grafiek 4. Percentages autogordelgebruik vóórpassagiers in relatie tot gordelgebruik bestuurder op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991.

Op wegen binnen de bebouwde kom ligt het gebruik van de gordel door de vóórpassagier bij gordelgebruik van de bestuurder met 86% iets lager dan op wegen buiten de bebouwde kom. Als de bestuurder de gordel niet gebruikt dan blijkt 69% van de vóórpassagiers deze ook niet te gebruiken.

In het totaal wordt bij gordelgebruik door de bestuurder de gordel door 88% van de vóórpassagiers gebruikt; bij geen gebruik door de bestuurder wordt de gordel door 67% van de vóórpassagiers ook niet gebruikt.

4.10. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van de vóórpassagier naar type weg in 1991

Autosnelwegen en niet-autosnelwegen blijken bij de relatie van het gordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers niet van elkaar te verschillen (zie Tabel 7). Beide wegen te zamen vormen de onderzoekplaatsen buiten de bebouwde kom en is het beeld zoals dat in par. 4.9 voor wegen buiten de bebouwde kom is beschreven van toepassing. Kort samengevat: Als de bestuurder een gordel draagt dan draagt 90% van de vóórpassagiers ook een de gordel; draagt de bestuurder geen gordel dan wordt door 63% van de passagiers geen gordel gebruikt.

Ook tussen wegen met gemengd verkeer en lokaal verkeer blijkt geen verschil te constateren. Deze twee wegtypen zijn de te onderzoeken wegtypen binnen de bebouwde kom. Dit betekent dat hetgeen in par. 4.9 voor wegen binnen de bebouwde kom is geconstateerd ook hier van toepassing is. Dus: bij gebruik van de gordel door de bestuurder gebruikt 86% van de vóórpassagiers ook de gordel, draagt de bestuurder de gordel niet, dan blijkt 69% van de vóórpassagiers de gordel ook niet te gebruiken.

4.11. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's naar geslacht bestuurder op wegen binnen en buiten de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991

Het aantal bestuurders onderscheiden naar geslacht en het gordelgebruik buiten en binnen de bebouwde kom is gegeven in Tabel 8.

Op wegen buiten de bebouwde kom is bij zowel de mannelijke als de vrouwelijke bestuurders het gordelgebruik ten opzichte van 1990 met 1 percentagepunt afgenomen. Bij de vrouwen lijkt zich over de tijd gezien een afname in het gordelgebruik te voltrekken; in vergelijking tot 1989 is het met 2 percentagepunten afgenomen naar 83%. In vergelijking tot de mannen blijken

de vrouwen nog steeds een beter draagpercentage hebben, een verschil van 8 percentagepunten. In tegenstelling tot de vrouwen is bij de mannen het gebruikspercentage buiten de bebouwde kom over de jaren vrij stabiel gebleven.

Op wegen binnen de bebouwde kom geeft het gordelgebruik bij de mannen, na de sterke daling in 1990 met 5 percentagepunten naar 59%, voor 1991 weer een duidelijke toename van 3 percentagepunten te zien. Bij de vrouwen heeft in 1991 wederom een toename in het gordelgebruik plaatsgevonden en wel van 66% in 1990 naar 69% in 1991. In 2 jaar tijd is het draagpercentage bij de vrouwen met 5 percentagepunten toegenomen. Ook binnen de bebouwde kom blijken de vrouwen de autogordel duidelijk vaker te gebruiken dan de mannen; hierbij wordt een verschil geconstateerd van 10 percentagepunten.

4.12. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van de vóórpasagier naar geslacht in 1991

Tabel 9 geeft een overzicht van het gordelgebruik van bestuurders en passagiers op de voorbank in de onderverdeling naar geslacht.

Het gordelgebruik van de bestuurder blijkt duidelijk van invloed op het gordelgebruik van de passagier op de voorbank; het feit of de bestuurder een man danwel een vrouw is, is hierop niet van invloed. Van de mannelijke passagiers draagt 84% een autogordel als de bestuurder ook een autogordel gebruikt; bij de vrouwelijke passagiers ligt dit op 90%.

Draagt de bestuurder géén gordel dan gebruikt 75% van de mannelijke passagiers en 63% van de vrouwelijke passagiers de gordel ook niet; onafhankelijk van het geslacht van de bestuurder.

Omgekeerd kan worden geconstateerd dat als op de voorbank een passagier aanwezig is, het gordelgebruik bij de mannelijke bestuurders 72% bedraagt, 6 percentagepunten hoger dan het totale gebruik van mannelijke bestuurders (66%, zie Tabel 8). Bij de vrouwelijke bestuurders wordt dit effect niet gevonden; in beide situaties ligt daar het gordelgebruik op 74%.

5. HET GEBRUIK VAN BEVEILIGINGSMIDDELEN OP DE ACHTERZITPLAATSEN

5.1. Algemeen

Sinds 1 januari 1990 moeten nieuwe auto's ook op de achterzitplaatsen zijn voorzien van autogordels. In 1989 werd nog geconstateerd dat van de tien meest verkochte automerken in Nederland er geen standaard uitgerust was met autogordels op de achterzitplaatsen. Auto's in de wat duurdere prijsklasse en Amerikaanse modellen werden toen wel standaard uitgerust met deze beveiligingsmiddelen. In tegenstelling tot vorige onderzoeken zijn bij dit onderzoek alleen die auto's volgens de IMA-methode behandeld die minimaal één passagier op de achterbank hadden. Dit heeft weliswaar tot gevolg dat het totale aantal auto's waarvan gegevens omtrent de aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterbank kon worden verkregen, lager ligt dan in de voorgaande jaren. Deze verandering in steekproeftrekking kan ook van invloed zijn op verschillen in met name de aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterbank in 1991 en voorgaande jaren. Bij dit onderzoek echter is als vóórmeting voor de draagplicht gelet op het gebruik in relatie tot de aanwezigheid.

Nogmaals, bij de steekproefuitkomsten behoren marges welke bepalen tussen welke waarden de gevonden percentages met een gekozen nauwkeurigheid, meestal 95%, liggen. Met behulp van Bijlage 5 kunnen deze marges worden bepaald.

5.2. Aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar bouwjaar van de auto op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991

In Tabel 10 is de aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen weergegeven, onderscheiden naar wegen buiten of binnen de bebouwde kom. Voor een betere vergelijkbaarheid zijn in de tabel de aantallen en percentages van 1989 en 1990 ingevuld op de leeftijd die de voertuigen nu hebben.

Sinds 1 januari 1990 is de aanwezigheid van autogordels op de achterzitplaatsen van nieuwe personenauto's verplicht gesteld. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen over het geheel genomen is gestegen van 37% in 1990 naar ca. 47% in 1991. Bij de auto's van twee jaar oud is de aanwezigheid van bevei-

ligingsmiddelen op de achterzitplaatsen met ca. 92% onveranderd gebleven. Over het geheel genomen valt bij de auto's van drie jaar en ouder op de zijachterzitplaatsen een toename van beveiligingsmiddelen te constateren. Bij de auto's van drie jaar oud constateren we op de zijzitplaatsen een stijging van gemiddeld 7 percentagepunten naar ca. 68%; bij de auto's van vier en zes jaar oud een stijging van gemiddeld 10 percentagepunten. Opvallend is dat bij de auto's van vijf en zeven jaar oud het percentage beveiligingsmiddelen met resp. 33% en 22% praktisch gelijk is gebleven aan 1990, zowel op de linker- als de rechterachterzitplaats. Voor de middenzitplaatsen wijken de gevonden percentages van 1991 statistisch gezien niet af van die van 1990; met andere woorden, het percentage beveiligingsmiddelen op de middenplaats is praktisch gelijk gebleven aan 1990.

De aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen geven in onderscheid naar wegen buiten of binnen de bebouwde kom een vrij overeenkomend beeld te zien. In zijn totaal, los van de leeftijd van de auto, bleek de aanwezigheid van beveiligingsmiddelen achterin personenauto's op wegen buiten de bebouwde kom in 1990 nog 4 percentagepunten hoger te liggen dan op wegen binnen de bebouwde kom; in 1991 is dit verschil praktisch verdwenen.

Deze nivellering kan grotendeels worden toegeschreven aan de toename van de beveiligingsmiddelen achterin personenauto's op wegen binnen de bebouwde kom; dit geldt vooral voor kinderzitjes.

5.3. Aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar type beveiligingsmiddel in de jaren 1989 t/m 1991

Op de achterzitplaatsen valt nog duidelijk een verscheidenheid naar type gordel waar te nemen (zie Tabel 11); dit in tegenstelling tot de voorzitplaatsen, waar praktisch alleen nog een driepuntsgordels worden aangetroffen. In dit onderzoek is ook de aanwezigheid en het gebruik van kinderzitjes meegenomen. Bij het waarnemen is alleen geregistreerd of een kinderzitje aanwezig was, niet genoteerd is het type gordel waarmee het kinderzitje in de auto is bevestigd. Het totale aandeel van de kinderzitjes blijkt in 1991 duidelijk te zijn gestegen; op de rechterachterzitplaats met 10 percentagepunten naar 15%, op de linker- en middenachterzitplaats minder sterk, resp. 4 en 7 percentagepunten. Om een juist inzicht te verkrijgen welke typen gordels op de achterzitplaatsen worden aangebracht, zijn de kinderzitjes verder buiten beschouwing gelaten.

In 1991 was van de aanwezige autogordels op de zijachterzitplaatsen 6% een diagonaalgordel, een stijging van 4 percentagepunten ten opzichte van 1990. Als er een gordel aanwezig is, is dat in 80% van de gevallen een driepuntsgordel, in vergelijking met 1990 is dit een daling van 5 percentagepunten en daarmee blijft dit percentage net iets boven het aandeel in 1989.

Op de middenplaats is het aandeel van de driepuntsgordel slechts 2%. Het aandeel van de heupgordel is daar 96%, een lichte daling van 2 percentagepunten ten opzichte van 1990.

Resumerend kan worden gezegd dat op de zijachterzitplaatsen de driepuntsgordel favoriet is en op de middenplaats de heupgordel; de diagonaalgordel telt feitelijk niet mee.

5.4. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar leeftijd van de passagier en type beveiligingsmiddel in de jaren 1989 t/m 1991

Een overzicht van de aantallen passagiers op de achterzitplaatsen naar leeftijd passagier in relatie met het type beveiligingsmiddel is gegeven in Tabel 12.1 en Tabel 12.2.

Evenals in voorgaande jaren heeft de jongste leeftijdsklasse, kinderen tot vijf jaar, het hoogste gebruikspercentage van een beveiligingsmiddel. Als een beveiligingsmiddel aanwezig is wordt dit door 70% ook gebruikt. Na de zeer sterke daling in 1990 ten opzichte van 1989 van 18 percentagepunten naar 72%, blijkt ook in 1991 het gebruik bij aanwezigheid wederom met 2 percentagepunten te zijn gedaald.

Als een kinderzitje aanwezig is, wordt dit bij kinderen onder de vijf jaar in 89% van de gevallen gebruikt, een verschil in negatieve zin van 4 percentagepunten met 1990. Het gebruik van een heup- of driepuntsgordel is in deze leeftijdsklasse duidelijk geringer, beide ca. 29%. Ten opzichte van 1990 heeft zich daarin geen verandering voorgedaan. Van het totale aantal kinderen jonger dan vijf jaar op de achterzitplaatsen gebruikt 54% een beveiligingsmiddel, in vergelijking tot 1990 een stijging van 3 percentagepunten.

Bij de leeftijdsklasse van vijf tot twaalf jaar spelen kinderzitjes nauwelijks meer een rol, bij 11 van de 472 kinderen in deze leeftijdsklasse was een kinderzitje aanwezig en werd deze door 6 kinderen ook gebruikt. In 1990 werd in deze leeftijdsklasse de heupgordel in min of meer gelijke mate

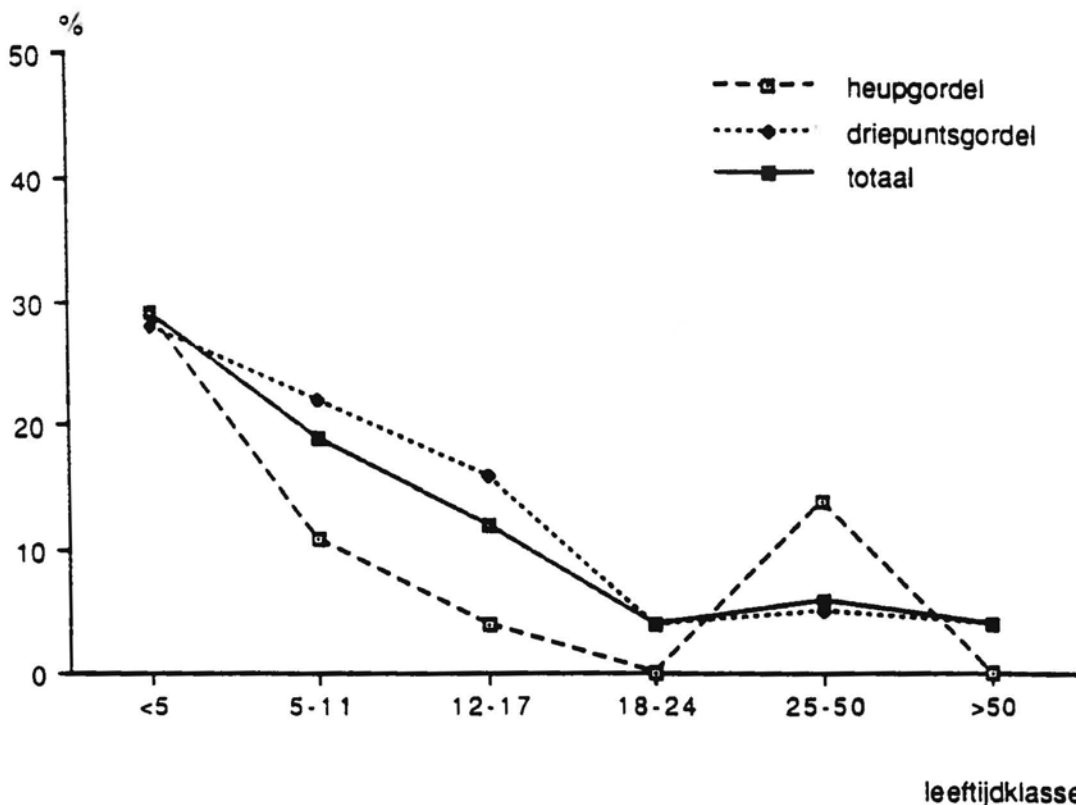
gedragen als de driepuntsgordel, resp. 31% ($\pm 9\%$) en 21% ($\pm 11\%$). In 1991 blijkt de driepuntsgordel meer gedragen te worden dan de heupgordel, resp. 22% ($\pm 6\%$) en 11% ($\pm 6\%$). In vergelijking tot 1990 liggen deze percentages ogenschijnlijk stukken lager; hoewel ze statistisch gezien niet significant verschillen, geven ze toch een dalende tendens weer.

Op grond van de (beperkte) aantallen waarop deze percentages betrekking hebben zijn de marges echter vrij groot. Om dit duidelijk aan te geven zijn bij de percentages steeds de marges, welke overigens ook zijn af te leiden uit Bijlage 5, tussen haakjes vermeld. Als in de leeftijdklasse van 5 tot 12 jaar een beveiligingsmiddel aanwezig is wordt deze door 21% ($\pm 4\%$) gebruikt, een daling van 6 percentagepunten ten opzichte van 1990. Van alle passagiers op de achterzitplaatsen binnen deze leeftijdklasse gebruikt 15% een beveiligingsmiddel. In vergelijking tot 1990 geeft dit een stijging te zien van 4 percentagepunten.

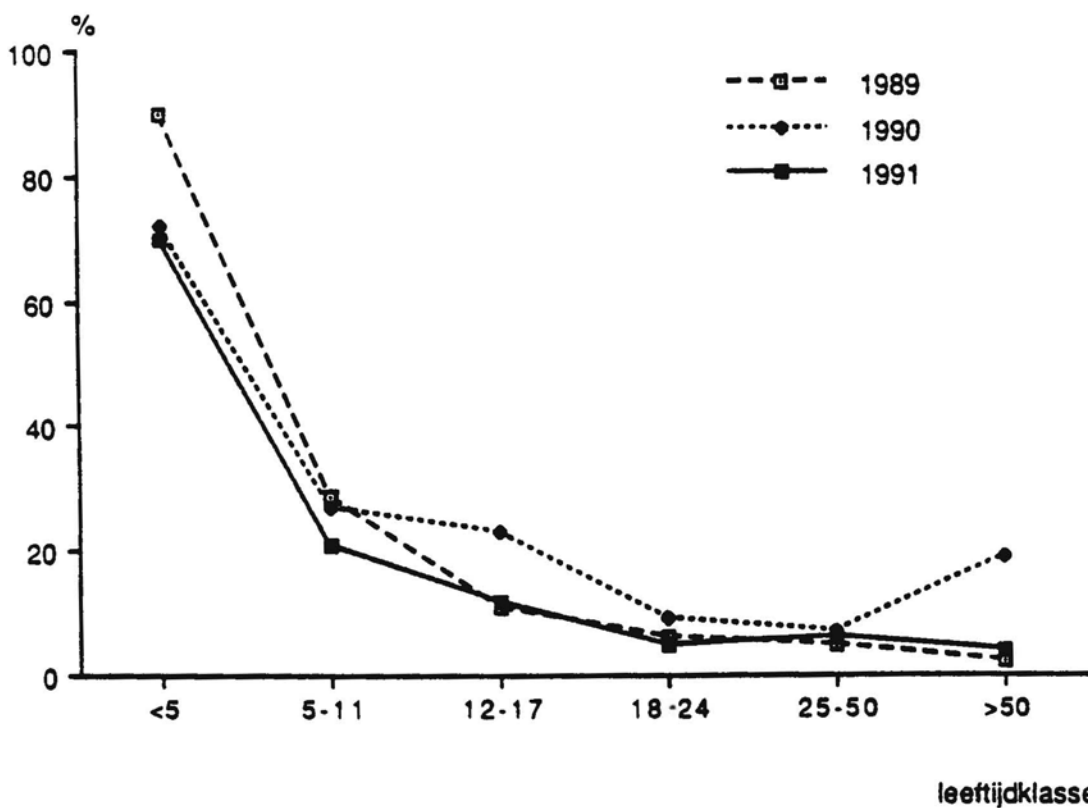
Grafiek 5 toont het autogordelgebruik in 1991 naar leeftijd van de passagier en type gordel. De kinderzitjes zijn hierin niet opgenomen. Op de achterzitplaatsen blijkt dat het autogordelgebruik geringer is naarmate de passagier ouder is. In de leeftijdklasse van 12 tot 18 jaar vinden we bij aanwezigheid nog een gebruik van 12% ($\pm 4\%$), bij de passagiers van 18 jaar of ouder blijkt er nauwelijks nog verschil in gebruik naar leeftijd en vinden we een gemiddeld percentage van ca. 5%. Op het totaal van alle passagiers van 18 jaar of ouder wordt door 3% een autogordel gebruikt. Vergelijking in gebruik tussen heup- en driepuntsgordels naar de diverse leeftijdsklassen is vanwege de beperkte aantallen niet goed mogelijk. Het gebruik van een beveiligingsmiddel gerelateerd aan het totale aantal passagiers bedraagt 14% en is daarmee niet veranderd ten opzichte van 1990.

Indien het gebruik wordt gerelateerd aan het aantal passagiers dat een beveiligingsmiddel ter beschikking heeft, ligt het gebruik op 27%; een daling van 9 percentagepunten ten opzichte van 1990. Blijkbaar neemt de aanwezigheid van beveiligingsmiddelen aanzienlijk sneller toe dan de animo van de passagiers op de achterzitplaatsen deze ook te gebruiken.

Grafiek 6 toont het gebruik van beveiligingsmiddelen in de jaren 1989 t/m 1991.

Grafiek 5. Percentages autogordelgebruik (dus exclusief kinderzitjes) op de achterzitplaatsen naar leeftijd passagier en type gordel in 1991.

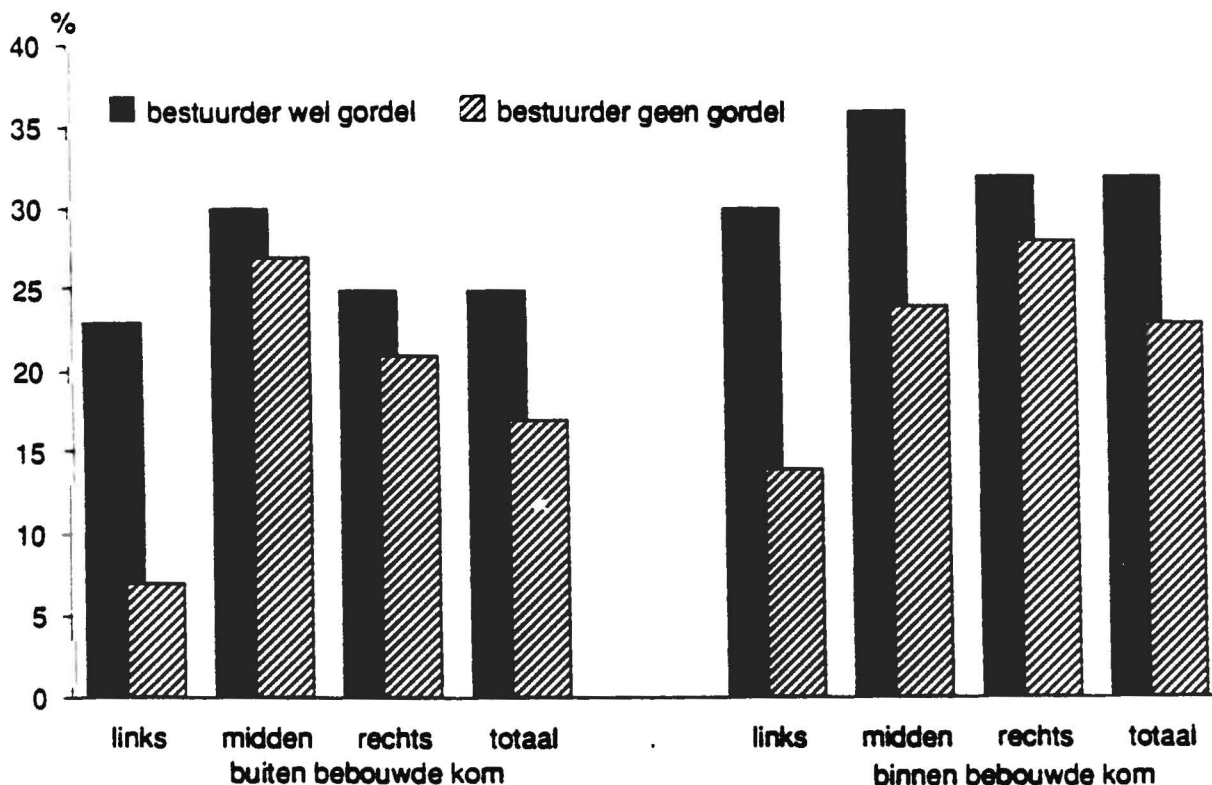

Grafiek 6. Percentages gebruik beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen naar leeftijd passagier en type gordel in de jaren 1989 t/m 1991.

5.5. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom naar leeftijd van de passagier in relatie tot het gordelgebruik van de bestuurder in de jaren 1989 t/m 1991

Zowel op wegen buiten als binnen de bebouwde kom blijkt het gordelgebruik van de bestuurder van invloed te zijn op het gebruik van een beveiligingsmiddel door de passagiers op de achterzitplaatsen (zie Tabel 13.1 en Grafiek 7).

Onafhankelijk van meetplaatsen buiten of binnen de bebouwde kom blijkt dat als de bestuurder de gordel draagt, het gebruik van een beveiligingsmiddel door de achterpassagiers 29% bedraagt. Dit is 8 percentagepunten meer dan het gebruik door de achterpassagiers als de bestuurder géén gordel draagt. Deze percentages tonen aan dat het gebruik van een beveiligingsmiddel bij aanwezigheid een duidelijke daling te zien geeft ten opzichte van 1990, de percentages lagen toen op resp. 40% en 25%. Naar plaats op de achterbank blijkt tussen de linker- en rechterzitplaats in 1991 een verschil te zijn opgetreden. Op de rechterzitplaats ligt bij géén gebruik door de bestuurder het gebruik van de passagier met 26% slechts 2 percentagepunten lager

Grafiek 7. Percentages gebruik beveiligingsmiddel op de achterzitplaatsen buiten en binnen de bebouwde kom in relatie tot gordelgebruik bestuurder in 1991.

dan bij wél gebruik door bestuurder. Dit verschil is niet significant. De linkersijzitplaats wijkt daar duidelijk vanaf, bij gordelgebruik door de bestuurder gebruikt 27% van de passagiers een beveiligingsmiddel, terwijl dit 11% is als de bestuurder géén gordel gebruikt. Waar de bestuurder de gordel gebruikt maakt op de middenzitplaats 34% van de passagiers bij aanwezigheid van een beveiligingsmiddel hiervan ook gebruik; als de bestuurder geen gordel gebruikt ligt het gebruik door de passagiers 11 percentagepunten lager.

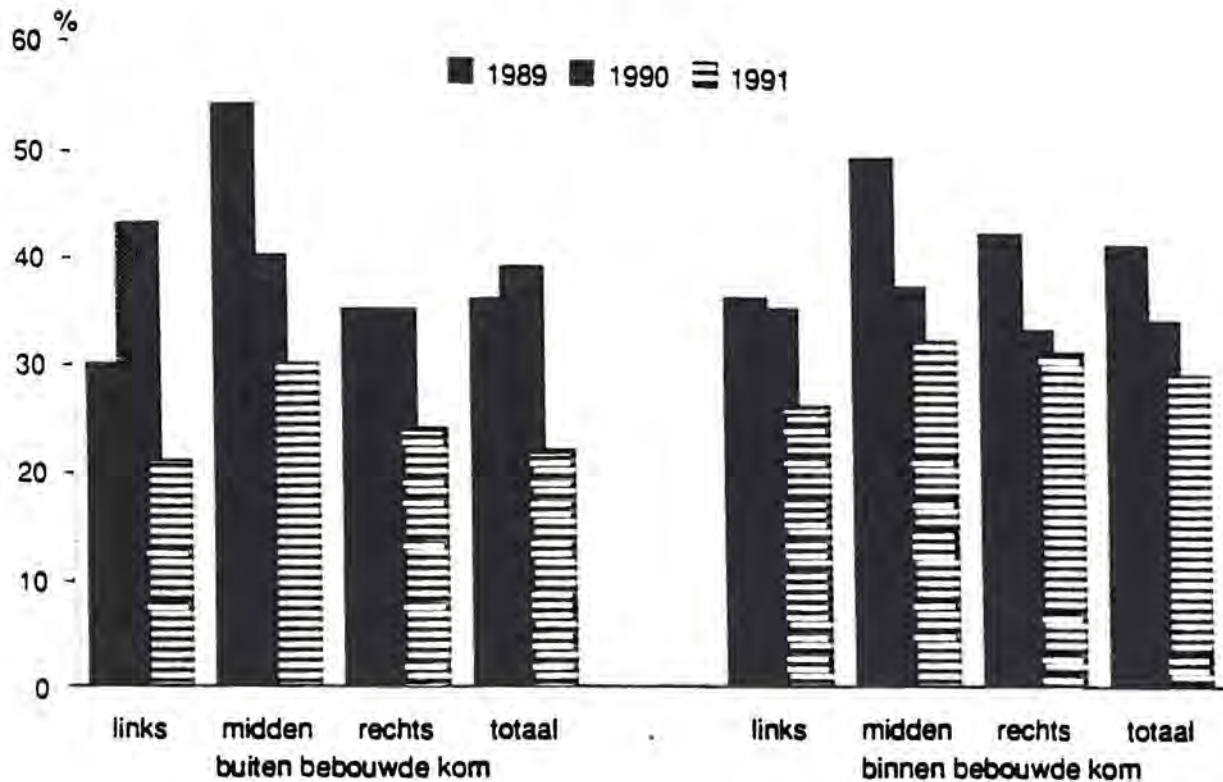
Als de kinderzitjes niet worden meegeteld (zie Tabel 13.2) blijkt dat als de bestuurder de autogordel niet gebruikt ook de passagiers bijna geen gebruik maken van de gordel. De plaats op de achterbank blijkt hierop geen invloed te hebben. Op de middenplaats lijkt het gordelgebruik door passagier bij gordelgebruik door de bestuurder geringer dan op de zijzitplaatsen, resp. 12% en 17%; dit verschil is statistisch echter niet significant. De eerder geconstateerde verschillen tussen de zijzitplaatsen moeten dus worden toegeschreven aan de kinderzitjes; op de rechterachterzitplaats treffen we vaker een kinderzitje dan op de linker.

5.6. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van bestuurder en vóórpassagier in 1991

Als een vóórpassagier aanwezig is, lijkt het gordelgebruik van deze passagier iets meer invloed te hebben op het gebruik bij de achterpassagiers dan het gebruik van de bestuurder (zie Tabel 14). Als de bestuurder de gordel wél draagt en de vóórpassagier niet, gebruikt 9% van de achterpassagiers de gordel. Omgekeerd, als de bestuurder de gordel niet gebruikt en de vóórpassagier wél, gebruikt 20% van de achterpassagiers de gordel. De absolute aantallen zijn echter te klein om deze uitspraak voldoende hard te kunnen maken.

5.7. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom naar leeftijd van de passagier en de plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991

In de Tabellen 15.1 en 15.2 en Grafiek 8 is een onderverdeling gegeven naar de leeftijd van de passagiers en naar de positie op de achterbank

Grafiek 8. Percentages gebruik beveiligingsmiddelen op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

voor zowel wegen buiten als binnen de bebouwde kom. Per leeftijdsgroep zijn er geen grote verschillen in het gordelgebruik en de aanwezige verschillen lijken voornamelijk terug te voeren op de kleine absolute aantallen.

Op wegen buiten de bebouwde kom blijkt het gebruik van beveiligingsmiddelen gerelateerd aan de aanwezigheid te zijn gedaald van 39% in 1990 naar 24% in 1991. Het gebruik gerelateerd aan het totale aantal passagiers was in 1990 17%, in 1991 geeft dit een daling te zien van 5 percentagepunten. Op wegen binnen de bebouwde kom is het gebruik bij aanwezigheid in 1991 ten opzichte van 1990 met 5 percentagepunten gezakt naar 29%. Het gebruik gerelateerd aan het totale aantal passagiers is ten opzichte van 1990 met 2 percentagepunten gestegen naar 15%.

5.8. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar type weg in de jaren 1989 t/m 1991

In Tabel 16 zijn de resultaten opgenomen van de aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op autosnelwegen, niet-autosnelwegen, wegen met

gemengd verkeer en wegen met lokaal verkeer. In totaal was in 1991 op 50% van de achterzitplaatsen een beveiligingsmiddel aanwezig, een toename van 10 percentagepunten vergeleken 1990.

Onderverdeeld naar type weg is te constateren dat de verschillen in aanwezigheid van een beveiligingsmiddel tussen de verschillende wegtypen zoals dat in 1990 nog aanwezig was, nu vrijwel genivelleerd is. Op de autosnelwegen treffen we in 1991 op 51% van de achterzitplaatsen een beveiligingsmiddel aan, tegen 46% in 1990. Op de niet-autosnelwegen heeft in 1991 een stijging plaatsgevonden van 10 percentagepunten naar 48%; op de wegen met gemengd verkeer en wegen met lokaal verkeer is het aanwezigheidspercentage ten opzichte van 1990 gestegen met resp. 9 percentagepunten naar 49% en met 17 percentagepunten naar 52%. Dit effect wordt gedeeltelijk veroorzaakt door de toename van kinderzitjes binnen de bebouwde kom. Het gebruik van beveiligingsmiddelen houdt echter geen gelijke tred met de aanwezigheid ervan. In het totaal is het gebruik bij aanwezigheid in 1991 ten opzichte van 1990 met 9 percentagepunten gedaald naar 27%. Het gebruik bij aanwezigheid is op autosnelwegen gedaald van 37% in 1990 naar 24% in 1991; op de niet-autowegen liggen deze percentages op resp. 41% en 24%, en op wegen met gemengd verkeer op resp. 38% en 27%. Alleen op wegen met lokaal verkeer is sprake van een stijging, van 25% in 1990 naar 32% in 1991.

Het gebruik van beveiligingsmiddelen op het totale aantal passagiers heeft in het algemeen geen verandering ondergaan en blijft op 14%.

Op wegen met lokaal verkeer is, gerelateerd aan het totale aantal passagiers, duidelijk sprake van een stijging van het gebruik van een beveiligingsmiddel, van 9% in 1990 naar 17% in 1991. De dalingen die we bij de overige wegtypen constateren zijn onvoldoende om van reële dalingen te kunnen spreken; het gebruik op deze wegen ligt op gemiddeld 13%.

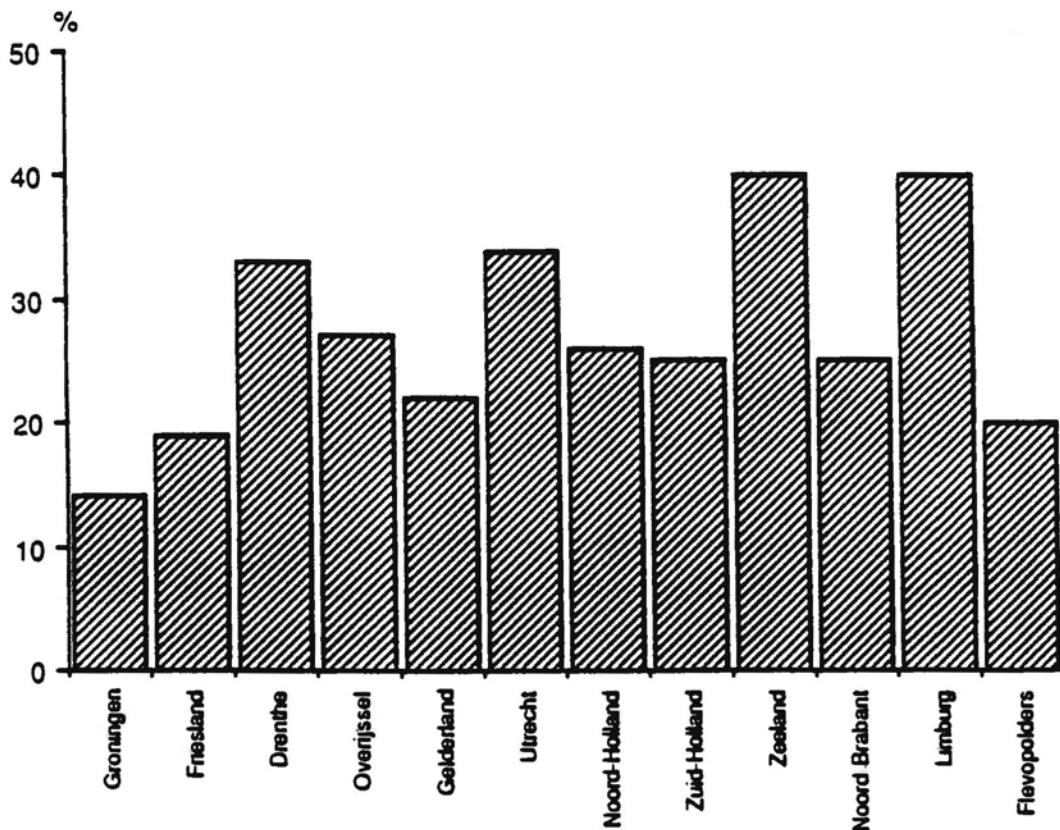
De Tabellen 17.1 en 17.2 geven een overzicht van de aanwezigheid en het gebruik van beveiligingsmiddelen per provincie onderscheiden naar type weg. In eerste instantie lijken er per wegtype nogal wat verschillen te bestaan tussen de provincies. De absolute aantallen waarop de percentages betrekking hebben zijn echter van zodanige geringe omvang dat van verdere interpretatie van deze tabellen moet worden afgezien.

Zonder onderscheid naar type weg blijkt het gebruik van beveiligingsmiddelen bij aanwezigheid ervan in de provincies Zeeland en Limburg met 40% het hoogst te scoren, de provincies Drenthe en Utrecht wijken daar met

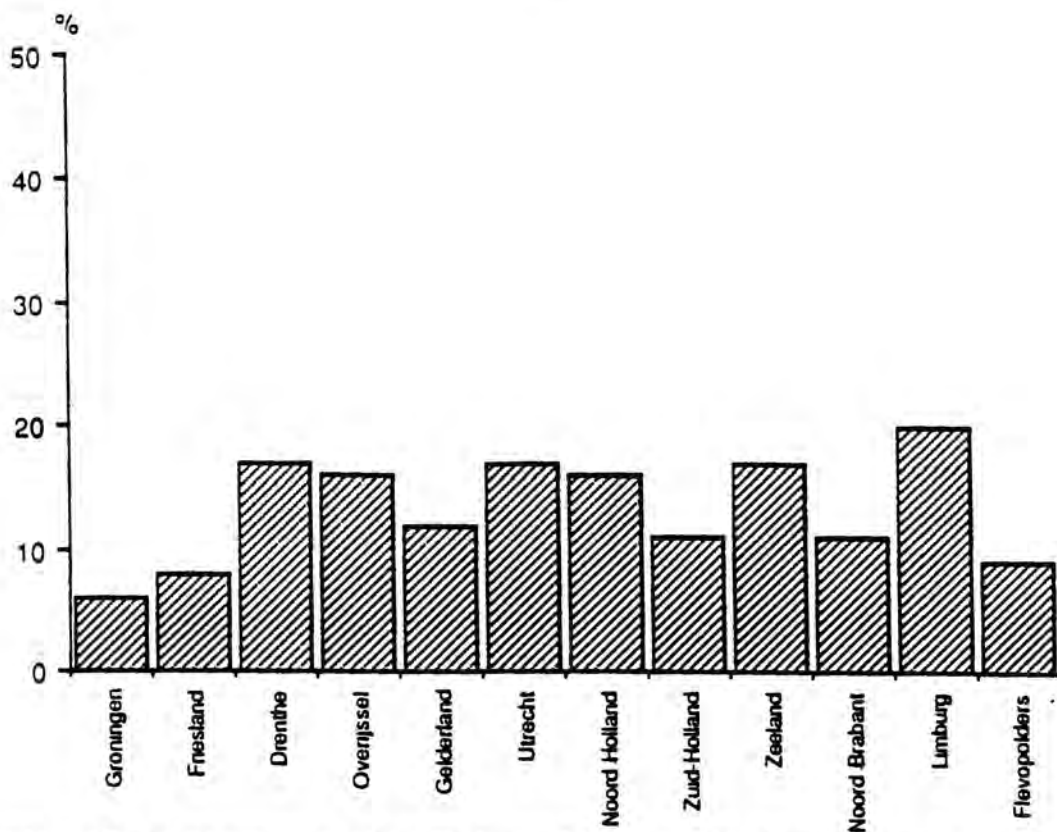
gemiddeld 34% statistisch niet van af (zie Tabel 17.3, Grafiek 9 en Grafiek 10). In de provincies Groningen en Friesland treffen we het geringst gebruik aan bij aanwezigheid van een beveiligingsmiddel door de passagiers op de achterbank. Het gebruik gemeten naar het totale aantal passagiers ligt in de provincies Groningen, Friesland en de Flevoland met gemiddeld 8% het laagst. In de provincie Limburg treffen we het hoogste gebruiksperscentage, 20%, met op feitelijk gelijke voet de provincies Overijssel, Utrecht, Noord-Holland en Zeeland met een gemiddeld gebruik op het totale aantal passagiers van 17%.

5.9. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op werkdagen en weekeinddagen naar tijdstip van de dag in de jaren 1989 t/m 1991

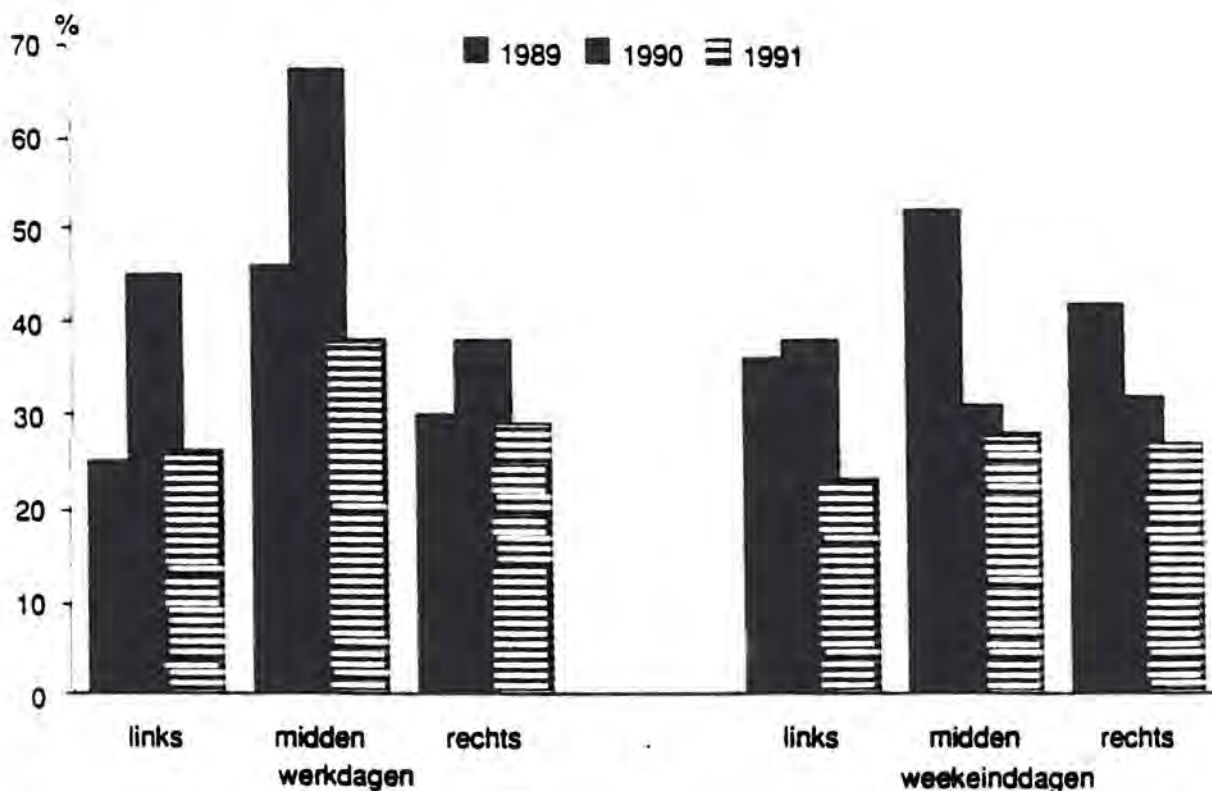
Als een gordel aanwezig is blijkt daar op werkdagen iets meer gebruik van gemaakt te worden dan op de weekeinddagen (zie Tabellen 18.1 en 18.2 en Grafiek 11). Op werkdagen ligt het gebruiksperscentage bij aanwezigheid van een beveiligingsmiddel op de zijzitplaatsen op ca. 28%, op weekeinddagen

Grafiek 9. Percentages gebruik beveiligingsmiddelen voor achterpassagiers in relatie tot de aanwezigheid ervan, naar provincie.

Grafiek 10. Percentages gebruik beveiligingsmiddelen voor achterpassagiers totaal naar provincie.

Grafiek 11. Percentages gebruik beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen op werkdagen en weekeinddagen in de jaren 1989 t/m 1991.

ligt dit percentage op ca. 25%. In 1990 bestond ten aanzien hiervan nog een verschil van 6 percentagepunten. Ook hier blijkt dat het gebruik van beveiligingsmiddelen geen gelijke tred heeft gehouden met de aanwezigheid; op werkdagen een gemiddelde daling in gebruik bij aanwezigheid van 15 percentagepunten en op weekeinddagen 10 percentagepunten.

Het percentage gebruik in relatie tot het totale aantal passagiers is op de linkerachterzitplaats, zowel op werkdagen als weekeinddagen, met 5 percentagepunten gedaald. Op de rechterachterzitplaats is dit percentage met 15% praktisch gelijk gebleven aan dat van 1990.

Op de middenplaats is het percentage gebruik bij aanwezigheid op de week-einddagen gedaald van 31% naar 28%. Op werkdagen is sprake van een daling van ca. 30% in het gebruik bij aanwezigheid en ondanks het feit dat op werkdagen weinig passagiers op de middenplaats worden aangetroffen is dit verschil statistisch significant. Het gebruik in relatie tot het totale aantal passagiers op de middenplaats heeft ten opzichte van 1990 geen verandering ondergaan; op werkdagen ligt dit percentage op 18%, op week-einddagen vinden we een percentage van 13%.

De verdere onderverdeling naar tijdstip van de dag op werkdagen geeft te kleine absolute aantallen voor verdere interpretatie. Op weekeinddagen blijkt het tijdstip van de dag nauwelijks enige invloed uit te oefenen. Het verschil dat we op de linkerachterzitplaats aantreffen tussen de verschillende tijdstippen, van 9 tot 11.30 uur een percentage van 23%, van 13 tot 15 uur een percentage van 32% en van 16 tot 18 uur een percentage van 16%, is niet voldoende groot om afwijking in het gebruik te kunnen vaststellen. De bijbehorende marges bij deze percentages liggen rond de 10%.

6. HET VRAGENLIJSTONDERZOEK

6.1. De steekproef en de respons

In het onderzoek naar gordelgebruik in 1991 is speciale aandacht besteed aan de aanwezigheid en het gebruik van gordels op de achterzitplaatsen en aan de opvattingen van bestuurders en achterpassagiers over het gebruik van gordels in het algemeen en het gebruik op de achterzitplaatsen in het bijzonder.

Dit onderdeel van het onderzoek was bedoeld als een voormeting in de evaluatie van een aanstaande verplichting tot het dragen van gordels door de passagiers op de achterzitplaatsen van personenauto's. Het bestond uit twee delen:

- vaststellen van het feitelijk gebruik;
- kennisnemen van de opvattingen over het gebruik.

Bij het trekken van de steekproef is ervan uitgegaan deze te beperken tot de inzittenden van die personenauto's waarin zich minimaal een achterpassagier bevond.

Bij door verkeerslichten geregelde kruispunten van wegen binnen en buiten de bebouwde kom werden alleen de bestuurders benaderd van die personenauto's die aan bovengenoemd criterium voldeden. Zij kregen een enveloppe uitgereikt waarin een vragenlijst, achtergrondinformatie en een retourenveloppe met het verzoek de vragenlijst zo spoedig mogelijk ingevuld terug te zenden. Aan deze bestuurders werd tevens de vraag gesteld of er in hun auto ook gordels op de achterbank aanwezig waren. Luidde het antwoord bevestigend dan werd ook aan de achterpassagiers, mits deze ouder waren dan 12 jaar, een soortgelijke enveloppe overhandigd met hetzelfde verzoek. Daarnaast werden in de auto door middel van de inkijsmethode de aanwezigheid en het gebruik van de gordels achterin vastgesteld.

Tijdens het onderzoek werden 1648 personenauto's aangetroffen waarin zich minimaal één passagier op de achterbank bevond. Hiervan repondeerden 838 bestuurders ofwel 51%. Op grond van de criteria dat voor de aanwezige achterpassagiers er een gordel aanwezig moest zijn en dat deze personen ouder waren dan 12 jaar, kon in 573 gevallen een vragenlijst worden uitgereikt. Van de uitgereikte vragenlijsten werden er 218 geretourneerd; een respons van 38%.

Bij de verwerking bleek dat aan 62 passagiers de vragenlijst onterecht was uitgereikt. De betreffende antwoorden zijn bij de analyse niet meegenomen.

6.2. De vragenlijsten

De vragenlijsten voor de bestuurder en de passagier waren niet gelijk en omvatten een verschillend aantal vragen. Kort samengevat werd in hoofdgroepen naar het volgende gevraagd.

6.2.1. Bestuurder

- o Gebruik van de gordel binnen en buiten de bebouwde kom en bij korte en lange ritten (vragen 1 t/m 4).
- Motieven om de gordel wel of niet te gebruiken (vragen 5 en 6).
- Aanwezigheid van gordels op de achterbank, de behoefte om ze aan te schaffen en het gebruik ervan (vragen 7 t/m 9).
- Het belang van het dragen van gordels op zowel voor- als achterzitplaatsen door zowel volwassenen als kinderen en de mening over het verplichtstellen ervan (vragen 10 t/m 16).
- De voorbeeldwerking van het gebruik op andere volwassen inzittenden en kinderen (vragen 17 en 18).
- Veiligheidsaspecten van gordels (vragen 19 en 20).
- Algemene vragen naar leeftijd, geslacht, autogebruik, pakkans en de veiligheid van het verkeer in het algemeen (vragen 21 t/m 32).

6.2.2. Achterpassagier

- Gebruik van de gordel binnen en buiten de bebouwde kom en bij korte en lange ritten (vragen 1 t/m 4);
- Motieven om de gordel wel of niet te gebruiken (vragen 5 en 6).
- Het belang van het dragen van gordels op zowel voor- als achterzitplaatsen door zowel volwassenen als kinderen en de mening over het verplichtstellen ervan (vragen 7 t/m 13).
- De voorbeeldwerking van het gebruik op andere volwassen inzittenden en kinderen (vragen 14 en 15).
- Veiligheidsaspecten van gordels (vragen 16 en 17).
- Algemene vragen naar leeftijd, geslacht, autogebruik, pakkans en de veiligheid van het verkeer in het algemeen (vragen 18 t/m 29).

De vragenlijsten zijn als Bijlagen 6 en 7 bij dit rapport opgenomen.

6.3. Resultaten bestuurders

6.3.1. Gebruik

Gevraagd naar hun gebruik geeft ruim 80% van de respondenten aan bij ritten die ook buiten de bebouwde kom gaan altijd de gordel te dragen, terwijl nog eens 10% zegt dat dan meestal te doen. Slechts 1% geeft aan in dat geval nooit een gordel om te doen.

Voor ritten binnen de bebouwde kom is het aandeel bestuurders dat altijd de gordel draagt kleiner (67%) en het aandeel dat zegt het meestal te doen iets groter: 17%. Het aandeel dat dan nooit de gordel draagt is 3%.

Gevraagd naar het gebruik bij korte en lange ritten ontstaat - ervan uitgaande dat een korte rit zich eerder binnen de bebouwde kom zal afspelen en een lange rit eerder daarbuiten - een vergelijkbaar beeld.

Bij korte ritten zegt 60% altijd en 20% meestal. Bij lange ritten 91% altijd en 5% meestal. Ook hier is het aandeel nooit-zeggere bij korte ritten groter dan bij lange ritten.

Bij de feitelijk geconstateerde draagcijfers wordt in feite hetzelfde beeld gevonden, zij het dat de feitelijke draagcijfers in het algemeen lager zijn dan de beweerde.

6.3.2. Motieven

Bij de vragen naar motieven om de gordel wel of niet te gebruiken kon men meerdere antwoorden combineren zoals vergeetachtigheid, ongemak, nut, gevaar in het geval geen gordel wordt gedragen of veiligheid, verplichting, angst voor bekeuring, gewoonte als dat wel wordt gedaan.

Als motief om geen gordel om te hebben geeft 41% van de bestuurders aan dat dat louter is omdat ze dat vergeten hebben. 10% vindt het ongemakkelijk en bijna 20% blijft hierop het antwoord schuldig. Geen van de andere redenen wordt hier duidelijk vermeld.

Bij de redenen om de gordel wel te dragen is een aantal antwoorden of combinaties te onderscheiden. Bijna 20% vindt het veiliger of noemt dit in combinatie met gewoonte (17%). Wettelijke verplichting en veiligheid wordt door 16% genoemd en in combinatie daarmee met gewoonte nog eens door 15%. De angst voor een bekeuring spreekt in dit verband maar weinig bestuurders

aan, net zo min als dat men door anderen wordt aangespoord om de gordel om te doen.

6.3.3. Gordels op de achterbank

Van de ondervraagde bestuurders zegt 60% te beschikken over gordels op de achterbank. Dit percentage ligt beduidend hoger dan de feitelijk geconstateerde aanwezigheid. Deze bedraagt afhankelijk van de plaats op de achterbank tussen de 34 en 48%. De response op de enquête betreft wellicht meer gemotiveerde bestuurders.

Gegeven de aanwezigheid wordt aangegeven dat de gordel dan in 20% van de gevallen ook door de achterpassagier (ongeacht de leeftijd) wordt gebruikt en in een vergelijkbaar aandeel nooit: 18%. De overige antwoordcategorieën ontlopen elkaar weinig. 13% beantwoordt deze vraag niet.

De vraag of er plannen bestaan om zelf gordels op de achterbank aan te schaffen wordt door 54% van de respondenten niet beantwoord. 25% geeft aan dat te doen als het verplicht is.

6.3.4. Belang van gordels

Ruim de helft (56%) van de bestuurders vindt het dragen van gordels op de voorstoelen belangrijker dan op de achterzitplaatsen, hoewel ook nog 41% van mening is dat in beide situaties het gordelgebruik even belangrijk is. Het onderscheid naar belang van de gordel op de achterbank voor kinderen in vergelijking met volwassenen wordt duidelijk gezien. 48% vindt het gebruik door kinderen net zo belangrijk als voor volwassenen en een vergelijkbaar percentage vindt het voor kinderen belangrijker dan voor volwassenen (49%).

59% van de bestuurders vindt dat voor kinderen het dragen van gordels op de voorbank net zo belangrijk is als op de achterbank en 79% geeft aan dit net zo belangrijk te vinden als voor volwassenen.

90% van de bestuurders is het eens met de wet die het dragen van gordels voorin de personenauto verplicht stelt.

Gevraagd naar hun mening of zo een verplichting ook zou moeten gelden voor het dragen van gordels door volwassenen op de achterbank antwoordt 40% daarop met ja, eveneens 40% met nee en heeft 20% daarover geen mening.

Als die verplichting voor kinderen zou gelden is bijna drie-vierde van de ondervraagden het daarmee eens. Het overige kwart is het daarmee niet eens (16%) of heeft daarover geen mening (10%).

6.3.5. Voorbeeldfunctie van bestuurders

Van de respondenten vindt 80% het belangrijk om hun gordel om te doen en daarmee een voorbeeld te geven aan de passagiers. In meerderheid maken zij daarbij geen onderscheid tussen volwassenen en kinderen: 70%.

6.3.6. Veiligheid en kans op letsel

Bijna 70% van de responderende bestuurders acht de kans groot dat als een kind zonder de bescherming van een gordel of kinderzitje op de achterbank zit bij een botsing naar voren schiet en op de voorbank terecht komt.

Het aandeel bestuurders dat die kans redelijk acht is 18%. In meerderheid lijkt men er daarbij van overtuigd te zijn dat het niet beschermen van kinderen tot een hoger risico voor hen leidt.

Als diezelfde vraag wordt gesteld met betrekking tot volwassenen lijkt die overtuiging in mindere mate te bestaan. 20% acht die kans dan slechts groot en bijna een-kwart heel klein. Overigens houdt dan 43% de kans op letsel nog redelijk.

6.3.7. Overige kenmerken

- Het merendeel van de responderende bestuurders is 24 tot 50 jaar;
- 65% van hen behoort tot het mannelijk geslacht.
- 81% heeft kinderen;
- rijdt in 86% van de gevallen auto als bestuurder;
- gebruikt in een-kwart van de gevallen de auto voor woon-werk verkeer;
- 50% vindt dat zij eenmaal per jaar betrapt kunnen worden op niet gebruiken van de gordel en 25% vindt dat die kans nul is;
- 97% is nooit bekeurd voor het niet gebruiken van de gordel;
- 25% vindt het verkeer onveilig, 38% tamelijk veilig en 31% veilig.

6.4. Resultaten achterpassagiers

6.4.1. Gebruik

Gevraagd naar hun gebruik geeft slechts 17% van de respondenten aan bij ritten die ook buiten de bebouwde kom gaan altijd de gordel te dragen, terwijl nog eens 10% zegt dat dan meestal te doen. Niet minder dan 53% geeft aan in dat geval nooit een gordel om te doen.

Voor ritten binnen de bebouwde kom is het aandeel achterpassagiers dat altijd de gordel draagt ongeveer even groot als daarbuiten (16%). Het aandeel dat dan nooit de gordel zegt te dragen is hier 62%. Gevraagd naar het gebruik bij korte en lange ritten is er bij achterpassagiers een ander beeld dan bij bestuurders. Zowel bij korte als lange ritten zijn achterpassagiers niet erg geneigd de gordel om te doen. Bij korte ritten zegt 66% nooit en bij lange ritten is dat 52%. Bij de feitelijk geconstateerde draagcijfers wordt in feite hetzelfde beeld gevonden.

6.4.2. Motieven

Bij de vragen naar motieven om de gordel wel of niet te gebruiken kon men, evenals bij de bestuurders, meerdere antwoorden combineren zoals vergeetachtigheid, ongemak, nut, gevaar in het geval geen gordel wordt gedragen of veiligheid, angst voor bekeuring, gewoonte als dat wel wordt gedaan. Als motief om geen gordel om te hebben geeft ruim één-kwart van de achterpassagiers aan dat ongemak de belangrijkste reden is. Vergeten is goed voor een ander kwart.

Bij de redenen om de gordel wel te dragen scoort veiligheid in combinatie met andere antwoorden het hoogst (50%).

6.4.3. Belang van gordels

Bijna twee-derde van de achterpassagiers vindt het dragen van gordels op de achterbank minder belangrijk dan op de voorzitplaatsen. Eén-derde is van mening is dat het gordelgebruik achter even belangrijk is als voorin. Het onderscheid naar belang van de gordels achterin voor kinderen in vergelijking met volwassenen wordt door achterpassagiers anders beoordeeld dan door bestuurders. 41% vindt het gebruik door kinderen net zo belangrijk als voor volwassenen en 56% vindt het voor kinderen belangrijker dan voor volwassenen.

Vrijwel alle achterpassagiers zijn van mening dat het dragen van gordels voorin door kinderen belangrijker of net zo belangrijk is als achterin, resp. 43% en 55%. Het gordelgebruik op de voorzitplaatsen door kinderen wordt door 78% net zo belangrijk gevonden als voor volwassenen. Bijna 20% acht het voor kinderen belangrijker.

91% van de achterpassagiers is het eens met de wet die het dragen van go^t

dels voorin de personenauto verplicht stelt. 8% is het daarmee niet eens. Gevraagd naar hun mening of de draagplicht ook zou moeten gelden voor volwassenen op de achterbank antwoordt 34% daarop met ja, 45% met nee en heeft 21% daarover geen mening.

Als die verplichting voor kinderen zou gelden is bijna drie-vierde van de ondervraagden het daarmee eens. De overigen zijn het daarmee niet eens (14%) of hebben daarover geen mening (14%).

6.4.4. Voorbeeldfunctie van passagiers

Van de achterpassagiers vindt 63% het belangrijk om hun gordel om te doen en daarmee een voorbeeld te geven andere passagiers. 35% vindt dat niet zo. 55% maakt daarbij geen onderscheid tussen volwassenen en kinderen. 39% vindt de voorbeeldfunctie voor kinderen belangrijker. In het algemeen is de voorbeeldfunctie van passagiers minder belangrijk dan van bestuurders.

6.4.5. Veiligheid en kans op letsel

71% van de responderende achterpassagiers acht de kans groot dat als een kind zonder de bescherming van een gordel of kinderzitje op de achterbank zit bij een botsing naar voren schiet en op de voorbank terecht komt.

Het aandeel passagiers dat die kans redelijk acht is 15%. Net zo als bij de bestuurders lijkt men ervan overtuigd te zijn dat het niet beschermen van kinderen tot een hoger risico voor hen leidt.

Als diezelfde vraag wordt gesteld met betrekking tot volwassenen lijkt die overtuiging net zo als bij de bestuurders in mindere mate te bestaan.

19% acht die kans dan slechts groot en bijna 30% heel klein. Evenals bij de bestuurders beoordeelt dan 43% de kans op letsel nog als redelijk.

6.4.6. Overige kenmerken

- De helft van de responderende achterpassagiers is jonger dan 28 jaar;
- 65% van hen behoort tot het vrouwelijk geslacht;
- 42% heeft kinderen;
- rijdt in twee-derde van de gevallen mee als passagier;
- rijdt dan vooral mee voor vrijetijdsbesteding of sociale contacten;
- rijdt in twee-derde van de gevallen minder dan 8000 km per jaar mee;

- 48% vindt dat zij eenmaal per jaar betrapt kunnen worden op niet gebruiken van de gordel en 27% vindt dat die kans nul is;
- 96% is nooit bekeurd voor het niet gebruiken van de gordel;
- 23% vindt het verkeer onveilig, 40% tamelijk veilig en 30% veilig.

6.5. Non-response

Ondanks dat de ondervraagden een bescheiden - onder hen te verloten - beloning in het vooruitzicht werd gesteld, is de response op het vragenlijst-onderzoek enigszins onder de verwachting gebleven. Zoals reeds werd gesteld reageerden 51% van de bestuurders en 38% van de achterpassagiers.

Een goede analyse van de non-response is in de gekozen eenvoudige meet-procedure niet goed mogelijk, omdat vanwege financiële en procedurele randvoorwaarden geen directe koppeling mogelijk was tussen uitgereikte vragenlijsten en geënquêteerde voertuigen.

In de totale steekproef van ruim 18.000 personenauto's in dit onderzoek bleek 76% van de bestuurders man en 24% vrouw. In de steekproef van personenauto's waarin zich minimaal een achterpassagier bevond bleken deze percentages niet te verschillen.

In de response op het vragenlijstonderzoek blijken echter ten opzichte van de verdeling uit de steekproef met achterpassagiers meer vrouwen te reageren dan mannen. Zowel voor ritten binnen als buiten de bebouwde kom blijkt uit het vragenlijstonderzoek dat er sprake zou zijn van meer dragen dan kan worden afgeleid uit het feitelijk gedrag.

Het is niet onmogelijk dat dit beeld ontstaat doordat zich onder de respondenten een groter aantal vrouwen bevindt, waarvan bekend is dat zij vaker de gordel dragen.

Dat ook veel respondenten aangeven gordels op de achterbank te bezitten kan wijzen op het feit dat zij meer gemotiveerd zijn ten aanzien van gordelgebruik.

Hieruit is wellicht af te leiden dat bestuurders die meer overtuigd zijn van het nut van het gebruik van gordels of in ieder geval vaker de gordel dragen meer op het vragenlijstonderzoek hebben gereageerd.

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Het autogordelgebruik bij bestuurders van personenauto's is in 1991 buiten de bebouwde kom nagenoeg gelijk gebleven aan dat in 1990 en bedraagt nu 77%. Over de jaren 1989 tot en met 1991 bezien blijft dit vrij stabiel. Het gordelgebruik op wegen binnen de bebouwde kom is gestegen naar 62%. De ingezette daling van 1990 is hiermee weer verdwenen. Op wegen buiten de bebouwde kom is het gordelgebruik van passagiers voorin gedaald naar 78%, waarmee de stijging van 1990 is teniet gedaan. Op wegen binnen de bebouwde kom is het gebruik bij de vóórpassagiers gestegen naar 68%. Het autogordelgebruik op wegen buiten de bebouwde kom blijft nog steeds aanzienlijk hoger dan binnen de bebouwde kom, zowel bij bestuurders als vóórpassagiers. Het autogordelgebruik bij bestuurders verschilt momenteel significant naar type weg en wel als volgt: autosnelwegen 78%, niet-autosnelwegen 76%, wegen met gemengd verkeer 64% en wegen met lokaal verkeer 59%. Bij de vóórpassagiers liggen deze percentages resp. op 77%, 80%, 68% en 67%. Type dag heeft nauwelijks of geen invloed op het gordelgebruik bij bestuurders en vóórpassagiers.

Het gordelgebruik per provincie op wegen binnen en buiten de bebouwde kom geeft grote verschillen te zien. Dat geldt zowel voor bestuurders als vóórpassagiers. Op wegen binnen de bebouwde kom ligt het gordelgebruik bij bestuurders in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe het hoogst met 73%. Zuid-Holland en Noord-Holland scoren erg laag met resp. 49% en 55%. Ook buiten de bebouwde kom scoren de noordelijke provincies, te zamen met Flevoland het hoogst, ca. 82%. De provincies Zuid-Holland en Zeeland komen met 64% onderaan.

Het gordelgebruik op wegen binnen de bebouwde kom bij de vóórpassagiers is ook het hoogst in de noordelijke provincies, ca. 79% en in Zuid-Holland het laagst met 55%. Op wegen buiten de bebouwde kom staat Drenthe aan kop, 87%; de provincies Groningen, Gelderland en Noord-Holland wijken daar nauwelijks vanaf. Ook hier is de provincie Zuid-Holland met 63% de laagst scorende.

Op wegen buiten de bebouwde kom lijkt de aanwezigheid van een vóórpassagier nauwelijks van invloed op het gebruik van de bestuurder; binnen de bebouwde kom blijkt de aanwezigheid van een vóórpassagier wel van invloed. Het gedrag van de bestuurder blijkt van invloed op de vóórpassagier. Indien bestuurder de gordel gebruikt doet buiten de bebouwde kom 90% van de passa-

giers dat ook, binnen de bebouwde kom is dat 86%. Omgekeerd, indien de bestuurder de gordel niet gebruikt wordt buiten en binnen de bebouwde kom resp. door 63% en 69% van de vóórpasagiers de gordel ook niet gebruikt. Een verdere onderverdeling naar type weg in relatie tot gordelgebruik tussen bestuurder en vóórpasagier geeft voor wegen buiten de bebouwde kom onderling geen verschillen te zien; dit geldt ook voor wegen binnen de bebouwde kom.

Het geslacht blijkt nog steeds van invloed op het gordelgebruik; vrouwen dragen de gordel meer dan mannen; op wegen buiten de bebouwde kom resp. 83% en 75%, op wegen binnen de bebouwde kom resp. 69% en 59%. Het geslacht van de bestuurder heeft geen invloed op het gordelgebruik van de voorpasagier, wel het gedrag van de bestuurder. Als de bestuurder géén gordel gebruikt dan is er óók geen gordelgebruik door 26% van de mannelijke en 36% van de vrouwelijke passagiers op de voorbank.

Op de achterbank is op ca. 47% van alle zijzitplaatsen en beveiligingsmiddel aanwezig, en op 34% van de middenzitplaatsen. In vergelijking met 1990 betekent dat voor buiten de bebouwde kom op de zijzitplaatsen een toename van ca. 8 percentagepunten, binnen de bebouwde kom een toename van ca. 12 percentagepunten. Voor de middenzitplaatsen zijn dat resp. 6 en 14 percentagepunten. Het verschil in aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's tussen wegen binnen en buiten bebouwde kom is praktisch nihil. Wel is dit nog steeds sterk afhankelijk van de leeftijd van de auto. Bij auto's van één of twee jaar oud wordt nu bij meer dan 90% een gordel of zitje aangetroffen, bij auto's van drie jaar oud is dat bijna 70% en bij auto's van acht jaar of ouder is dat 27%. In vergelijking met 1990 valt ook bij de oudere auto's, de auto's zonder verplichte aanwezigheid, een toename in aanwezigheid van beveiligingsmiddelen achterin te bespeuren. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van kinderzitjes.

Naar type autogordel komt op de zijzitplaatsen hoofdzakelijk de driepuntsgordel voor, 80%, op de middenzitplaats is dat voornamelijk de heupgordel met ruim 95%.

Het gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen in relatie tot aanwezigheid is in 1991 ten opzichte van 1990 sterk gedaald. De heupgordels van 24% naar 12%, de driepuntsgordels van 18% naar 13% en de kin-

derzitjes van 92% naar 87%. Merkwaardig kan worden genoemd dat het aantal kinderzitjes is toegenomen, maar het gebruik daarmee geen gelijke tred heeft gehouden.

Het gebruik blijkt sterk samen te hangen met de leeftijd van de passagiers. Bij de leeftijdsgroepen van kinderen tot 5 jaar en van 5 tot 12 jaar is het gebruik van een beveiligingsmiddel resp. 70% en 21%. Ten opzichte van 1990 geeft dit geen wezenlijke verandering te zien. Het gebruik bij de groep van 12 tot 18 jaar is sterk gedaald, van 23% in 1990 naar 11% in 1991. Het gordelgebruik door volwassenen op de achterzitplaatsen bedraagt rond 5%. In totaal, dus onafhankelijk van de aanwezigheid, is het gebruik van een beveiligingsmiddel bij de groep tot 5 jaar 54%, van 5 tot 12 jaar 15%, hetgeen een wezenlijke stijging in gebruik te zien geeft ten opzichte van 1990 (11%). Bij de groep van 12 tot 18 jaar wordt in totaal door 4% een gordel gebruikt en bij de volwassenen is dat 2%.

Het gordelgebruik van de bestuurder blijkt van invloed op het gebruik van een beveiligingsmiddel door de passagiers op de achterbank. Draagt de bestuurder de autogordel, dan gebruikt 29% van de passagiers op de achterbank een beveiligingsmiddel; draagt de bestuurder géén gordel dan ligt het gebruikpercentage bij de passagiers op 21%. In 1990 bedroegen deze percentages nog resp. 40% en 25%. Worden kinderzitjes buiten beschouwing gelaten dan blijkt dat als de bestuurder geen autogordel draagt, slechts 5% van de achterpassagiers een autogordel gebruikt. Als de bestuurder wel zijn of haar gordel gebruikt ligt het gordelgebruik van achterpassagiers op 16%. De vergelijkbare percentages van 1990 waren resp. 6% en 25%.

Het verschil in gebruikpercentage tussen wegen buiten en binnen de bebouwde kom bij aanwezigheid van een beveiligingsmiddel op de achterzitplaatsen bedraagt 5 percentagepunten; 24% versus 29%. Type weg binnen dezelfde bebouwing blijkt niet (meer) van invloed te zijn. Ongeacht aanwezigheid wordt buiten de bebouwde kom door 12% van de passagiers op de achterbank een beveiligingsmiddel gebruikt, in 1990 was dit 17%; binnen de bebouwde kom liggen deze percentages resp. op 15% en 13%.

Onderscheiden naar type weg is tussen de provincies geen vergelijking mogelijk mogelijk vanwege de kleine aantallen.

Type dag blijkt praktisch geen invloed te hebben op het gebruik. Op werkdagen wordt bij aanwezigheid door 28% van de passagiers op de achterzitplaat-

sen een beveiligingsmiddel gebruikt, op weekeinddagen ligt het percentage op 25%. Op het totale aantal passagiers is het gebruik van een beveiligingsmiddel 14%, ongeacht type dag.

Dit onderzoek toont aan dat op de achterzitplaatsen vooral de volwassenen de gordel niet of nauwelijks gebruiken. Bij de jongeren ligt dat een stuk beter, maar het blijft relatief laag. Feit is dat als kinderzitjes aanwezig zijn, deze ook in negen van de tien gevallen worden gebruikt. Het ingezette overheidsbeleid, verplichtstelling van de aanwezigheid bij nieuwe auto's per 1 januari 1990, zal er pas op vrij lange termijn toe leiden dat in alle auto's op de achterzitplaatsen gordels aanwezig zijn. De resultaten van dit onderzoek tonen duidelijk aan dat de verplichte aanwezigheid van gordels niet automatisch leidt tot het dragen daarvan; het gebruik gerelateerd aan het totale aantal passagiers is ten opzichte van 1990 niet veranderd (14%). Het vastgestelde draagpercentage van volwassenen maakt duidelijk dat, naast verplichtstelling van de aanwezigheid, aanvullend beleid nodig is om het dragen van gordels op de achterzitplaatsen te bevorderen. Ten tijde van de uitvoering van dit onderzoek was bekend dat overwogen werd om met ingang van 1 april 1992 de draagplicht voor gordels achterin (voorzover aanwezig) in te voeren. Inmiddels is die draagplicht ook ingevoerd.

Het is niet te verwachten dat zonder aanvullend beleid het draagpercentage de 20% aanzienlijk zal overschrijden. Die verwachting is mede gebaseerd op ervaringen bij het dragen van gordels door voorinzittenden. Dit aanvullend beleid zou zich vooral kunnen richten op de voorlichting. Immers blijkt dat het dragen van gordels achterin nog niet algemeen als nuttig wordt gezien, zeker niet waarbij het gaat om het gebruik door volwassenen.

TABELLEN 1 T/M 18

Tabel 1. Aantallen en percentages autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 2. Aantallen en percentages autogordelgebruik van bestuurders en voorpassagiers van personenauto's naar type weg in 1991.

Tabel 3. Aantallen en percentages autogordelgebruik van bestuurders en voorpassagiers van personenauto's naar type dag in 1991.

Tabel 4. Aantallen en percentages autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's per provincie naar wegen binnen en buiten de bebouwde kom in 1991.

Tabel 5. Aantallen en percentages autogordelgebruik van voorpassagiers van personenauto's per provincie naar wegen binnen en buiten de bebouwde kom in 1991.

Tabel 6. Autogordelgebruik van voorpassagiers in relatie tot autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991.

Tabel 7. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's in relatie tot autogordelgebruik van vóórpassagiers naar type weg in 1991.

Tabel 8. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's naar geslacht van de bestuurder op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 9. Autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers naar geslacht van de vóórpassagier in relatie tot het geslacht van de bestuurder in 1991.

Tabel 10. Aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar plaats op de achterbank en ouderdom voertuig op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 11. Aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar plaats op de achterbank en type gordel in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 12.1. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar leeftijd van de passagier en het type beveiligingsmiddel in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 12.2. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar leeftijd van de passagier in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 13.1. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van de bestuurder op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 13.2. Aanwezigheid en gebruik van autogordels op de achterzitplaatsen van personenauto's (dus exclusief kinderzitjes) in relatie tot het gordelgebruik van de bestuurder op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 14. Autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers in relatie tot het gebruik van beveiligingsmiddelen door passagiers op de achterzitplaatsen.

Tabel 15.1a. Aantallen aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen buiten de bebouwde kom naar leeftijd passagier en plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 15.1b. Percentages aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen buiten de bebouwde kom naar leeftijd passagier en plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 15.2a. Aantallen aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen binnen de bebouwde kom naar leeftijd passagier en plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 15.2b. Percentages aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen binnen de bebouwde kom naar leeftijd passagier en plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 16. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar type weg in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 17.1. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen voor passagiers op de achterbank op wegen buiten de bebouwde kom naar type weg en provincie.

Tabel 17.2. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen voor passagiers op de achterbank op wegen binnen de bebouwde kom naar type weg en provincie.

Tabel 17.3. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen voor passagiers op de achterbank naar type weg en provincie.

Tabel 18.1a. Aantallen aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar tijdstip van de dag op werkdagen in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 18.1b. Percentages aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar tijdstip van de dag op werkdagen in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 18.2a. Aantallen aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar tijdstip van de dag op weekeinddagen in de jaren 1989 t/m 1991.

Tabel 18.2b. Percentages aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar tijdstip van de dag op weekeinddagen in de jaren 1989 t/m 1991.

Bebouwde kom	Gordel bestuurders			Gordel voorpassagiers		
	aanwezig	gebruik aantal	%	aanwezig	gebruik aantal	%
<u>Buiten beb. kom</u>						
1989	3451	2676	78%	1615	1297	80%
1990	2694	2101	78%	1209	989	82%
1991	7924	6077	77%	3240	2538	78%
<u>Binnen beb.kom</u>						
1989	3671	2264	62%	1583	1052	66%
1990	3018	1766	59%	1229	788	64%
1991	10163	6270	62%	4328	2929	68%
<u>Totaal</u>						
1989	7122	4940	69%	3198	2349	73%
1990	5712	3867	68%	2438	1777	73%
1991	18087	12347	68%	7568	5467	72%

Tabel 1. Aantallen en percentages autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Type weg	Gordel bestuurders aanwezig gebruik aantal %			Gordel voorpassagiers aanwezig gebruik aantal %		
<u>Autosnelweg</u>						
1989	1788	1449	81%	-	-	-
1990	1553	1248	80%	-	-	-
1991	3724	2890	78%	1452	1114	77%
<u>Autoweg</u>						
1989	1663	1227	74%	-	-	-
1990	1141	853	75%	-	-	-
1991	4200	3187	76%	1788	1424	80%
<u>Gemengd verkeer</u>						
1989	1840	1235	67%	-	-	-
1990	1476	970	66%	-	-	-
1991	5264	3378	64%	2458	1679	68%
<u>Lokaal verkeer</u>						
1989	1831	1029	56%	-	-	-
1990	1542	796	52%	-	-	-
1991	4899	2892	59%	1870	1250	67%
<u>Totaal</u>						
1989	7122	4940	69%	-	-	-
1990	5712	3867	68%	-	-	-
1991	18087	12347	68%	7568	5467	72%

Tabel 2. Aantallen en percentages autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers van personenauto's naar type weg in 1991.

Type dag in 1991	Gordel bestuurders aanwezig gebruik aantal %			Gordel voorpassagiers aanwezig gebruik aantal %		
Werkdag	10959	7598	69%	3209	2296	72%
Weekeinddag	7128	4749	67%	4359	3171	73%
Totaal	18087	12347	68%	7568	5467	72%

Tabel 3. Aantallen en percentages autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers van personenauto's naar type dag in 1991.

Provincie	Gordel bestuurders			Buiten beb. kom			Totaal		
	Binnen beb. kom aanwezig	gebruik aantal	%	Binnen beb. kom aanwezig	gebruik aantal	%	Totaal aanwezig	gebruik aantal	%
Groningen	800	579	72%	400	318	80%	1200	897	75%
Friesland	815	597	73%	1199	989	82%	2014	1586	79%
Drenthe	779	566	73%	630	524	83%	1409	1090	77%
Overijssel	776	498	64%	392	293	75%	1168	791	68%
Gelderland	890	511	57%	448	340	76%	1338	851	64%
Utrecht	666	417	63%	1133	895	79%	1799	1312	73%
Noord-Holland	980	537	55%	637	498	78%	1617	1035	64%
Zuid-Holland	837	406	49%	906	582	64%	1743	988	57%
Zeeland	904	528	58%	337	224	66%	1241	752	61%
Noord-Brabant	1133	665	59%	825	638	77%	1958	1303	67%
Limburg	1167	718	62%	583	429	74%	1750	1147	66%
Flevoland	416	248	60%	434	347	80%	850	595	70%
Totaal	10163	6270	62%	7924	6077	77%	18087	12347	68%

Tabel 4. Aantallen en percentages autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's per provincie naar wegen binnen en buiten de bebouwde kom in 1991.

Provincie	Gordels voorpassagiers			Buiten beb. kom			Totaal		
	Binnen beb. kom aanwezig	gebruik aantal	%	Binnen beb. kom aanwezig	gebruik aantal	%	Totaal aanwezig	gebruik aantal	%
Groningen	258	200	78%	248	211	85%	506	411	81%
Friesland	427	341	80%	394	314	80%	821	655	80%
Drenthe	488	383	78%	188	163	87%	676	546	81%
Overijssel	272	200	74%	290	226	78%	562	426	76%
Gelderland	288	179	62%	341	283	83%	629	462	73%
Utrecht	361	245	68%	232	184	79%	593	429	72%
Noord-Holland	240	146	61%	432	358	83%	672	504	75%
Zuid-Holland	424	233	55%	212	134	63%	636	367	58%
Zeeland	253	176	70%	245	177	72%	498	353	71%
Noord-Brabant	678	429	63%	328	252	77%	1006	681	68%
Limburg	463	282	61%	179	125	70%	642	407	63%
Flevoland	176	115	65%	151	111	74%	327	226	69%
Totaal	4328	2929	68%	3240	2538	78%	7568	5467	72%

Tabel 5. Aantallen en percentages autogordelgebruik van voorpassagiers van personenauto's per provincie naar wegen binnen en buiten de bebouwde kom in 1991.

Gordelgebruik bestuurder	Gordelgebruik voorpassagier				totaal
	ja	%	nee	%	
<u>Buiten beb.kom</u>					
ja	2274	90%	248	10%	2522
nee	264	37%	454	63%	718
totaal	2538	78%	702	22%	3240
<u>Binnen beb.kom</u>					
ja	2471	86%	387	14%	2858
nee	458	31%	1012	69%	1470
totaal	2929	68%	1399	32%	4328
<u>Totaal</u>					
ja	4745	88%	635	12%	5380
nee	722	33%	1466	67%	2188
totaal	5467	72%	2101	28%	7568

Tabel 6. Autogordelgebruik van voorpassagiers in relatie tot autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in 1991.

Gordelgebruik bestuurder	Gordelgebruik voorpassagier				totaal
	ja	%	nee	%	
<u>Autosnelweg</u>					
ja	992	90%	112	10%	1104
nee	122	35%	226	65%	348
totaal	1114	77%	338	23%	1452
<u>Autoweg</u>					
ja	1282	90%	136	10%	1418
nee	142	38%	228	62%	370
totaal	1424	80%	364	20%	1788
<u>Gemengd verkeer</u>					
ja	1427	86%	223	14%	1650
nee	252	31%	556	69%	808
totaal	1679	68%	779	32%	2458
<u>Lokaal verkeer</u>					
ja	1044	86%	164	14%	1208
nee	206	31%	456	69%	662
totaal	1250	67%	620	33%	1870
<u>Totaal</u>					
ja	4745	88%	635	12%	5380
nee	722	33%	1466	67%	2188
totaal	5467	72%	2101	28%	7568

Tabel 7. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's in relatie tot autogordelgebruik van vóórpassagiers naar type weg in 1991.

Bebouwde kom	Gordelgebruik bestuurders				Totaal aantal % gebr.	
	Mannen		Vrouwen			
	aantal	% gebr.	aantal	% gebr.		
<u>Buiten beb.kom</u>						
1989	2776	76%	675	85%	3451	78%
1990	2114	76%	580	84%	2694	78%
1991	6263	75%	1661	83%	7924	77%
<u>Binnen beb.kom</u>						
1989	2900	61%	771	64%	3671	62%
1990	2357	56%	661	66%	3018	59%
1991	7527	59%	2636	69%	10163	62%
<u>Totaal</u>						
1989	5676	68%	1446	74%	7122	69%
1990	4471	65%	1241	74%	5712	68%
1991	13790	66%	4297	74%	18087	68%

Tabel 8. Autogordelgebruik van bestuurders van personenauto's naar geslacht van de bestuurder op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Gordelgebruik bestuurder	Gordelgebruik voorpassagier				Totaal ja %	
	Mannen		Vrouwen			
	ja	%	ja	%		
<u>Mannen</u>						
ja	861	84%	2938	90%	3799	89%
nee	132	24%	485	37%	617	33%
totaal	993	63%	3423	75%	4416	72%
<u>Vrouwen</u>						
ja	369	84%	577	88%	946	86%
nee	34	28%	71	35%	105	33%
totaal	403	72%	648	76%	1051	74%
<u>Totaal</u>						
ja	1230	84%	3515	90%	4745	88%
nee	166	25%	556	37%	722	33%
totaal	1396	65%	4071	75%	5467	72%

Tabel 9. Autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagiers naar geslacht van de vóórpassagier in relatie tot het geslacht van de bestuurder in 1991.

Beveiligingsmiddel achterzitplaats	Ouderdom voertuig in jaren t.o.v. 1991								Totaal	
	1	2	3	4	5	6	7	>=8		
<u>Buiten beb. kom</u>										
aantal voertg.	1989		447	449	466	474	348	299	3451	
	1990	321	423	313	299	282	244	174	2694	
	1991	80	76	73	47	86	89	70	699	
grd/vrt. links	1989		55%	36%	30%	28%	26%	16%	29%	
	1990		93%	63%	36%	29%	25%	20%	39%	
	1991	88%	91%	67%	36%	30%	36%	17%	23%	45%
grd/vrt midden	1989		40%	24%	17%	14%	14%	8%	17%	
	1990		69%	46%	27%	16%	16%	9%	16%	26%
	1991	68%	71%	45%	17%	19%	26%	10%	17%	32%
grd/vrt rechts	1989		56%	37%	30%	29%	27%	18%	30%	
	1990		92%	63%	35%	27%	26%	19%	22%	38%
	1991	89%	92%	70%	49%	33%	39%	14%	26%	48%
<u>Binnen beb. kom</u>										
aantal voertg.	1989		363	445	436	452	323	313	3671	
	1990	275	364	274	333	347	237	221	3018	
	1991	73	97	98	79	104	121	86	949	
grd/vrt. links	1989		56%	36%	27%	25%	24%	24%	26%	
	1990		92%	59%	28%	34%	29%	26%	28%	35%
	1991	93%	92%	66%	35%	33%	39%	24%	28%	46%
grd/vrt midden	1989		38%	22%	14%	12%	12%	12%	14%	
	1990		65%	41%	19%	21%	13%	12%	14%	21%
	1991	75%	67%	51%	33%	28%	27%	22%	18%	35%
grd/vrt rechts	1989		55%	38%	27%	25%	23%	25%	26%	
	1990		93%	58%	28%	34%	30%	22%	24%	34%
	1991	93%	92%	68%	41%	33%	40%	28%	30%	47%
<u>Totaal</u>										
aantal voertg.	1989		810	894	902	926	671	612	7122	
	1990	596	787	587	632	629	481	395	5712	
	1991	153	173	171	126	190	210	156	1648	
grd/vrt. links	1989		56%	36%	29%	26%	25%	20%	27%	
	1990		93%	61%	32%	32%	27%	23%	26%	37%
	1991	90%	91%	67%	36%	32%	38%	21%	26%	45%
grd/vrt midden	1989		39%	23%	15%	13%	13%	10%	16%	
	1990		68%	44%	23%	19%	14%	11%	15%	23%
	1991	71%	69%	49%	27%	24%	27%	17%	17%	34%
grd/vrt rechts	1989		56%	37%	29%	27%	25%	22%	28%	
	1990		92%	61%	32%	31%	28%	21%	23%	36%
	1991	91%	92%	69%	44%	33%	40%	22%	28%	48%

Tabel 10. Aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar plaats op de achterbank en ouderdom voertuig op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Beveilig.middel achterzitplaats	Type beveiligingsmiddel					aantal voert.	gordel totaal
	diag.	heup	driep.	kinderz.	onb.		

Aantallen

links

1989	10	377	1449	110	15	1961	7122	28%
1990	43	258	1691	102	0	2094	5712	37%
1991	41	94	538	67	9	749	1648	45%

midden

1989	1	975	49	100	18	1143	7122	16%
1990	5	1220	22	79	0	1326	5712	23%
1991	2	460	12	72	7	553	1648	34%

rechts

1989	10	362	1440	190	15	2017	7122	28%
1990	38	253	1659	105	0	2055	5712	36%
1991	41	80	529	121	13	784	1648	48%

Percentages, inclusief kinderzitjes

links

1989	1%	19%	74%	6%	1%	100%
1990	2%	12%	81%	5%	0%	100%
1991	5%	13%	72%	9%	1%	100%

midden

1989	0%	85%	4%	9%	2%	100%
1990	0%	92%	2%	6%	0%	100%
1991	0%	83%	2%	13%	1%	100%

rechts

1989	0%	18%	71%	9%	1%	100%
1990	2%	12%	81%	5%	0%	100%
1991	5%	10%	67%	15%	2%	100%

Percentages exclusief kinderzitjes

links

1989	1%	20%	78%	1%	100%
1990	2%	13%	85%	0%	100%
1991	6%	14%	79%	1%	100%

midden

1989	0%	93%	5%	2%	100%
1990	0%	98%	2%	0%	100%
1991	0%	96%	2%	1%	100%

rechts

1989	1%	20%	79%	1%	100%
1990	2%	13%	85%	0%	100%
1991	6%	12%	80%	2%	100%

Tabel 11. Aanwezigheid van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar plaats op de achterbank en type gordel in de jaren 1989 t/m 1991.

Beveiligingsmiddel	Leeftijd passagier achterzitplaats						Totaal
	<5	5-11	12-17	18-24	25-50	>50	
<u>Heupgordel</u>							
aanwezig							
1989	6	76	18	11	15	5	131
1990	28	48	15	7	6	8	112
1991	52	115	28	30	28	15	268
gebruik							
1989	3	25	3	1	2	0	34
1990	8	10	4	1	1	3	27
1991	15	13	1	0	4	0	33
gebruik/aanwezig							
1989	50%	33%	17%	9%	13%	0%	26%
1990	29%	21%	27%	14%	17%	38%	24%
1991	29%	11%	4%	0%	14%	0%	12%
<u>Driepuntsgordel</u>							
aanwezig							
1989	9	113	37	39	79	41	318
1990	24	91	26	48	85	34	308
1991	50	206	74	94	169	92	685
gebruik							
1989	2	27	3	2	3	1	38
1990	7	28	5	4	5	5	54
1991	14	46	12	4	8	4	88
gebruik/aanwezig							
1989	22%	24%	8%	5%	4%	2%	12%
1990	29%	31%	19%	8%	6%	15%	18%
1991	28%	22%	16%	4%	5%	4%	13%
<u>Diagonaalgordel</u>							
aanwezig (1991)							
	5	9	4	6	25	8	57
gebruik (1991)							
	2	3	0	1	2	1	9
gebruik/aanwezig (1991)							
	40%	33%	0%	17%	8%	13%	16%
<u>Kinderzitje</u>							
aanwezig							
1989	172	9	1				182
1990	121	4					125
1991	218	11					229
gebruik							
1989	163	5	0				168
1990	113	2					115
1991	194	6					200
gebruik/aanwezig							
1989	95%	56%	0%				92%
1990	93%	50%					92%
1991	89%	55%					87%

Tabel 12.1. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar leeftijd van de passagier en het type beveiligingsmiddel in de jaren 1989 t/m 1991.

Beveiligingsmiddel achterzitplaats	Leeftijd passagier achterzitplaats						Totaal
	<5	5-11	12-17	18-24	25-50	>50	
Aant. passagiers							
1989	218	537	285	253	388	208	1889
1990	249	379	128	207	269	134	1366
1991	432	742	291	321	491	258	2535
Gordel aanwezig							
1989	187	198	56	50	94	46	631
1990	178	146	40	55	91	42	552
1991	333	351	108	131	226	117	1266
Gordelgebruik							
1989	168	57	6	3	5	1	240
1990	128	40	9	5	6	8	196
1991	232	73	13	6	14	5	343
Gebruik/passagier							
1989	77%	11%	2%	1%	1%	0%	13%
1990	51%	11%	7%	2%	2%	6%	14%
1991	54%	15%	4%	2%	3%	2%	14%
Gebruik/aanwezig							
1989	90%	29%	11%	6%	5%	2%	38%
1990	72%	27%	23%	9%	7%	19%	36%
1991	70%	21%	12%	5%	6%	4%	27%

Tabel 12.2. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar leeftijd van de passagier in de jaren 1989 t/m 1991.

Gordelgebruik bestuurder	Passagier/Beveiligingsmiddel op achterzitplaats						Totaal	
	Links		Midden		Rechts		Aant.	Gordel
	Aant.	Gordel	Aant.	Gordel	Aant.	Gordel	Aant.	Gordel
	pass.	gebruik	pass.	gebruik	pass.	gebruik	pass.	gebruik
<u>Buiten beb. kom</u>								
ja 1989	113	35%	39	56%	135	39%	287	40%
ja 1990	93	46%	33	36%	109	39%	235	41%
ja 1991	158	23%	73	30%	229	25%	460	25%
nee 1989	28	11%	9	44%	29	17%	66	18%
nee 1990	16	25%	12	50%	26	19%	54	28%
nee 1991	29	7%	11	27%	47	21%	87	17%
totaal 1989	141	30%	48	54%	164	35%	353	36%
totaal 1990	109	43%	45	40%	135	35%	289	39%
totaal 1991	187	21%	84	30%	276	24%	547	24%
<u>Binnen beb. kom</u>								
ja 1989	83	42%	29	59%	92	48%	204	47%
ja 1990	74	38%	24	38%	81	41%	179	39%
ja 1991	169	30%	96	36%	243	32%	508	32%
nee 1989	23	13%	18	33%	33	27%	74	24%
nee 1990	28	29%	11	36%	45	18%	84	24%
nee 1991	58	14%	54	24%	99	28%	211	23%
totaal 1989	106	36%	47	49%	125	42%	278	41%
totaal 1990	102	35%	35	37%	126	33%	263	34%
totaal 1991	227	26%	150	32%	342	31%	719	29%
<u>Totaal</u>								
ja 1989	196	38%	68	57%	227	43%	491	43%
ja 1990	167	43%	57	37%	190	39%	414	40%
ja 1991	327	27%	169	34%	472	28%	968	29%
nee 1989	51	12%	27	37%	62	23%	140	21%
nee 1990	44	27%	23	43%	71	18%	138	25%
nee 1991	87	11%	65	25%	146	26%	298	21%
totaal 1989	247	32%	95	52%	289	38%	631	38%
totaal 1990	211	39%	80	39%	261	34%	552	37%
totaal 1991	414	24%	234	31%	618	28%	1266	27%

Tabel 13.1. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's in relatie tot het gordelgebruik van de bestuurder op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Gordelgebruik bestuurder	Passagiers/Gordel op achterzitplaats (excl. kinderzitjes)							
	Links		Midden		Rechts		Totaal	
	Aant. pass.	Gordel gebruik	Aant. pass.	Gordel gebruik	Aant. pass.	Gordel gebruik	Aant. pass.	Gordel gebruik
<u>Buiten beb. kom</u>								
ja 1989	82	18%	25	12%	92	16%	199	17%
ja 1990	71	31%	25	20%	87	23%	183	26%
ja 1991	140	15%	55	9%	201	14%	396	14%
nee 1989	23	0%	6	0%	21	0%	50	0%
nee 1990	14	14%	6	17%	21	0%	41	7%
nee 1991	28	4%	8	0%	36	0%	72	1%
totaal 1989	105	14%	31	10%	113	13%	249	13%
totaal 1990	85	28%	31	19%	108	19%	224	22%
totaal 1991	168	13%	63	8%	237	12%	468	12%
<u>Binnen beb. kom</u>								
ja 1989	49	18%	17	6%	54	15%	120	15%
ja 1990	59	25%	14	0%	66	29%	139	24%
ja 1991	138	20%	63	14%	199	19%	400	19%
nee 1989	15	0%	17	6%	21	0%	53	2%
nee 1990	20	5%	7	0%	37	5%	64	5%
nee 1991	53	8%	41	5%	75	8%	169	7%
totaal 1989	64	14%	34	6%	75	11%	173	11%
totaal 1990	79	20%	21	0%	103	20%	203	18%
totaal 1991	191	17%	104	11%	274	16%	569	15%
<u>Totaal</u>								
ja 1989	131	18%	42	10%	146	16%	319	16%
ja 1990	130	28%	39	13%	153	25%	322	25%
ja 1991	278	18%	118	12%	400	17%	796	16%
nee 1989	38	0%	23	4%	42	0%	103	1%
nee 1990	34	9%	13	8%	58	3%	105	6%
nee 1991	81	6%	49	4%	111	5%	241	5%
totaal 1989	169	14%	65	8%	188	12%	422	12%
totaal 1990	164	24%	52	12%	211	19%	427	20%
totaal 1991	359	15%	167	10%	511	14%	1037	14%

Tabel 13.2. Aanwezigheid en gebruik van autogordels op de achterzitplaatsen van personenauto's (dus exclusief kinderzitjes) in relatie tot het gordelgebruik van de bestuurder op wegen buiten en binnen de bebouwde kom in de jaren 1989 t/m 1991.

Gordelgebruik		Links		Midden		Rechts		Totaal	
Bestuurder	Passagier	aanw.	gebr.	aanw.	gebr.	aanw.	gebr.	aanw.	gebr.
ja	ja	244	26%	107	35%	345	26%	696	27%
	nee	32	9%	20	5%	42	10%	94	9%
	geen	51	43%	42	45%	85	49%	178	47%
	totaal	327	27%	169	34%	472	28%	968	29%
nee	ja	23	13%	20	20%	43	23%	86	20%
	nee	42	0%	24	17%	69	20%	135	14%
	geen	22	0%	21	38%	34	41%	77	36%
	totaal	87	11%	65	25%	146	26%	298	21%
totaal	ja	267	25%	127	32%	388	25%	782	26%
	nee	74	5%	44	11%	111	16%	229	12%
	geen	73	38%	63	43%	119	47%	255	44%
	totaal	414	24%	234	31%	618	28%	1266	27%

Tabel 14. Autogordelgebruik van bestuurders en vóórpassagier in relatie tot het gebruik van beveiligingsmiddellen door passagiers op de achterzitplaatsen.

Buiten bebouwde kom		Leeftijd achterpassagier					totaal	
		<5	5-11	12-17	18-24	25-50		>50
<u>Links</u>								
aantal pass.	1989	30	106	54	46	82	43	361
	1990	46	76	22	34	46	22	246
	1991	47	90	45	57	95	42	376
gordel aanw.	1989	25	50	14	13	27	12	141
	1990	39	36	7	6	16	5	109
	1991	35	55	13	23	41	20	187
gordelgebr.	1989	25	15	1	1	0	0	42
	1990	29	12	2	1	1	2	47
	1991	20	10	5	1	2	1	39
<u>Midden</u>								
aantal pass.	1989	26	54	25	9	22	4	140
	1990	36	36	9	11	10	5	107
	1991	39	75	18	16	22	7	177
gordel aanw.	1989	22	14	6	3	3	0	48
	1990	25	12	3	2	2	1	45
	1991	27	31	8	8	7	3	84
gordelgebr.	1989	21	4	1	0	0	0	26
	1990	15	2	0	1	0	0	18
	1991	22	3	0	0	0	0	25
<u>Rechts</u>								
aantal pass.	1989	42	93	70	63	108	96	472
	1990	40	59	32	56	72	50	309
	1991	73	93	65	90	149	79	549
gordel aanw.	1989	41	47	13	16	27	20	164
	1990	34	29	10	19	30	13	135
	1991	60	47	23	39	72	35	276
gordelgebr.	1989	38	17	0	0	2	1	58
	1990	30	10	1	1	3	2	47
	1991	45	14	2	1	4	1	67
<u>Totaal</u>								
aantal pass.	1989	98	253	149	118	212	143	973
	1990	122	171	63	101	128	77	662
	1991	159	258	128	163	266	128	1102
gordel aanw.	1989	88	111	33	32	57	32	353
	1990	98	77	20	27	48	19	289
	1991	122	133	44	70	120	58	547
gordelgebr.	1989	84	36	2	1	2	1	126
	1990	74	24	3	3	4	4	112
	1991	87	27	7	2	6	2	131

Tabel 15.1a. Aantallen aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen buiten de bebouwde kom naar leeftijd passagier en plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991.

Buiten bebouwde kom	Leeftijd achterpassagier						totaal
	<5	5-11	12-17	18-24	25-50	>50	
<u>Links</u>							
gebruik/aanwezig							
1989	100%	30%	7%	8%	0%	0%	30%
1990	74%	33%	29%	17%	6%	40%	43%
1991	57%	18%	38%	4%	5%	5%	21%
gebruik/totaal							
1989	83%	14%	2%	2%	0%	0%	12%
1990	63%	16%	9%	3%	2%	9%	19%
1991	43%	11%	11%	2%	2%	2%	10%
<u>Midden</u>							
gebruik/aanwezig							
1989	95%	29%	17%	0%	0%	0%	54%
1990	60%	17%	0%	50%	0%	0%	40%
1991	81%	10%	0%	0%	0%	0%	30%
gebruik/totaal							
1989	81%	7%	4%	0%	0%	0%	19%
1990	42%	6%	0%	9%	0%	0%	17%
1991	56%	4%	0%	0%	0%	0%	14%
<u>Rechts</u>							
gebruik/aanwezig							
1989	93%	36%	0%	0%	7%	5%	35%
1990	88%	34%	10%	5%	10%	15%	35%
1991	75%	30%	9%	3%	6%	3%	24%
gebruik/totaal							
1989	90%	18%	0%	0%	2%	1%	12%
1990	75%	17%	3%	2%	4%	4%	15%
1991	62%	15%	3%	1%	3%	1%	12%
<u>Totaal</u>							
gebruik/aanwezig							
1989	95%	32%	6%	3%	4%	3%	36%
1990	76%	31%	15%	11%	8%	21%	39%
1991	71%	20%	16%	3%	5%	3%	24%
gebruik/totaal							
1989	86%	14%	1%	1%	1%	1%	13%
1990	61%	14%	5%	3%	3%	5%	17%
1991	55%	10%	5%	1%	2%	2%	12%

Tabel 15.1b. Percentages aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen buiten de bebouwde kom naar leeftijd passagier en plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991.

Binnen bebouwde kom	Leeftijd achterpassagier						totaal	
	<5	5-11	12-17	18-24	25-50	>50		
<u>Links</u>								
aantal pass.	1989	44	119	46	54	71	21	355
	1990	47	73	26	31	58	17	252
	1991	83	157	51	48	76	40	455
gordel aanw.	1989	34	38	7	9	12	6	106
	1990	29	25	10	10	21	7	102
	1991	56	78	22	20	34	17	227
gordelgebr.	1989	28	6	2	2	0	0	38
	1990	20	9	4	1	1	1	36
	1991	36	19	2	2	0	0	59
<u>Midden</u>								
aantal pass.	1989	30	62	25	14	13	2	146
	1990	29	49	11	15	11	7	122
	1991	88	164	35	21	18	3	329
gordel aanw.	1989	24	15	4	0	4	0	47
	1990	16	13	4	1	0	1	35
	1991	69	51	12	8	9	1	150
gordelgebr.	1989	20	2	0	0	1	0	23
	1990	13	0	0	0	0	0	13
	1991	43	2	1	1	1	0	48
<u>Rechts</u>								
aantal pass.	1989	46	104	65	68	93	42	418
	1990	51	86	28	60	72	33	330
	1991	102	163	77	89	131	87	649
gordel aanw.	1989	41	34	12	9	21	8	125
	1990	35	31	6	17	22	15	126
	1991	86	89	30	33	63	41	342
gordelgebr.	1989	36	13	2	0	2	0	53
	1990	25	9	2	1	1	3	41
	1991	66	25	3	1	7	3	105
<u>Totaal</u>								
aantal pass.	1989	120	285	136	136	177	65	919
	1990	127	208	65	106	141	57	704
	1991	273	484	163	158	225	130	1433
gordel aanw.	1989	99	87	23	18	37	14	278
	1990	80	69	20	28	43	23	263
	1991	211	218	64	61	106	59	719
gordelgebr.	1989	84	21	4	2	3	0	114
	1990	58	18	6	2	2	4	90
	1991	145	46	6	4	8	3	212

Tabel 15.2a. Aantallen aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen binnen de bebouwde kom naar leeftijd passagier en plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991.

Binnen bebouwde kom	Leeftijd achterpassagier						totaal
	<5	5-11	12-17	18-24	25-50	>50	
<u>Links</u>							
gebruik/aanwezig							
1989	82%	16%	29%	22%	0%	0%	36%
1990	69%	36%	40%	10%	5%	14%	35%
1991	64%	24%	9%	10%	0%	0%	26%
gebruik/totaal							
1989	64%	5%	4%	4%	0%	0%	11%
1990	43%	12%	15%	3%	2%	6%	14%
1991	43%	12%	4%	4%	0%	0%	13%
<u>Midden</u>							
gebruik/aanwezig							
1989	83%	13%	0%	0%	25%	0%	49%
1990	81%	0%	0%	0%	0%	0%	37%
1991	62%	4%	8%	13%	11%	0%	32%
gebruik/totaal							
1989	67%	3%	0%	0%	8%	0%	16%
1990	45%	0%	0%	0%	0%	0%	11%
1991	49%	1%	3%	5%	6%	0%	15%
<u>Rechts</u>							
gebruik/aanwezig							
1989	88%	38%	17%	0%	10%	0%	42%
1990	71%	29%	33%	6%	5%	20%	33%
1991	77%	28%	10%	3%	11%	7%	31%
gebruik/totaal							
1989	78%	13%	3%	0%	2%	0%	13%
1990	49%	10%	7%	2%	1%	9%	12%
1991	65%	15%	4%	1%	5%	3%	16%
<u>Totaal</u>							
gebruik/aanwezig							
1989	85%	24%	17%	11%	8%	0%	41%
1990	73%	26%	30%	7%	5%	17%	34%
1991	69%	21%	9%	7%	8%	5%	29%
gebruik/totaal							
1989	70%	7%	3%	1%	2%	0%	12%
1990	46%	9%	9%	2%	1%	7%	13%
1991	53%	10%	4%	3%	4%	2%	15%

Tabel 15.2b. Percentages aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen binnen de bebouwde kom naar leeftijd passagier en plaats op de achterbank in de jaren 1989 t/m 1991.

Beveiligingsmiddel achterzitplaats	Type weg Auto- snelweg	Auto- weg	Gemengd verkeer	Lokaal verkeer	Totaal
<u>Aantal passagiers</u>					
1989	440	533	499	420	1892
1990	384	280	364	340	1368
1991	477	625	802	631	2535
<u>Gordel aanwezig</u>					
1989	179	174	159	119	631
1990	182	107	145	118	552
1991	244	303	393	326	1266
<u>Gordelgebruik</u>					
1989	46	80	62	52	240
1990	68	44	55	29	196
1991	59	72	107	105	343
<u>Gordel/passagier</u>					
1989	41%	33%	32%	28%	33%
1990	47%	38%	40%	35%	40%
1991	51%	48%	49%	52%	50%
<u>Gebruik/aanwezig</u>					
1989	26%	46%	39%	44%	38%
1990	37%	41%	38%	25%	36%
1991	24%	24%	27%	32%	27%
<u>Gebruik/totaal</u>					
1989	10%	15%	12%	12%	13%
1990	18%	16%	15%	9%	14%
1991	12%	12%	13%	17%	14%

Tabel 16. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar type weg in de jaren 1989 t/m 1991.

Type weg	Aantallen		Beveiligingsmiddel		gebr./ aanw.	gebr./ totaal
	voert.	pass	aanw.	gebr.		
<u>Autosnelwegen</u>						
Groningen	46	74	25	5	20%	7%
Friesland	21	30	6	0	0%	0%
Drenthe	10	15	10	1	10%	7%
Overijssel	55	88	61	11	18%	13%
Gelderland	30	54	36	4	11%	7%
Utrecht	14	17	7	4	57%	24%
Noord Holland	46	67	46	16	35%	24%
Zuid Holland	9	10	4	3	75%	30%
Zeeland	33	57	19	7	37%	12%
Noord Brabant	26	41	12	3	25%	7%
Limburg	13	16	10	3	30%	19%
Flevoland	5	8	8	2	25%	25%
Totaal	308	477	244	59	24%	12%
<u>Autowegen</u>						
Groningen	8	14	9	0	0%	0%
Friesland	33	45	16	2	13%	4%
Drenthe	17	24	8	3	38%	13%
Overijssel	48	83	46	11	24%	13%
Gelderland	72	118	62	14	23%	12%
Utrecht	19	27	14	3	21%	11%
Noord Holland	52	89	45	12	27%	13%
Zuid Holland	17	25	10	4	40%	16%
Zeeland	9	15	2	1	50%	7%
Noord Brabant	62	97	50	10	20%	10%
Limburg	41	68	33	9	27%	13%
Flevoland	13	20	8	3	38%	15%
Totaal	391	625	303	72	24%	12%

Tabel 17.1. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen voor passagiers op de achterbank op wegen buiten de bebouwde kom naar type weg en provincie.

Type weg	Aantallen		Beveiligingsmiddel		gebr./ aanw.	gebr./ totaal
	voert.	pass.	aanw.	gebr.		
<u>Gemengd verkeer</u>						
Groningen	37	46	20	2	10%	4%
Friesland	28	46	27	7	26%	15%
Drenthe	53	91	51	14	27%	15%
Overijssel	23	34	16	4	25%	12%
Gelderland	44	59	26	9	35%	15%
Utrecht	42	61	35	8	23%	13%
Noord Holland	17	26	20	2	10%	8%
Zuid Holland	46	68	36	5	14%	7%
Zeeland	28	34	21	11	52%	32%
Noord Brabant	135	224	94	25	27%	11%
Limburg	63	88	39	18	46%	20%
Flevoland	16	25	8	2	25%	8%
Totaal	532	802	393	107	27%	13%
<u>Lokaal verkeer</u>						
Groningen	14	17	12	2	17%	12%
Friesland	51	80	40	8	20%	10%
Drenthe	78	111	54	22	41%	20%
Overijssel	30	42	24	14	58%	33%
Gelderland	16	28	15	4	27%	14%
Utrecht	55	80	39	17	44%	21%
Noord Holland	16	23	16	3	19%	13%
Zuid Holland	29	46	18	5	28%	11%
Zeeland	11	18	10	2	20%	11%
Noord Brabant	7	9	9	4	44%	44%
Limburg	44	57	31	15	48%	26%
Flevoland	66	120	58	9	16%	8%
Totaal	417	631	326	105	32%	17%

Tabel 17.2. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen voor passagiers op de achterbank op wegen binnen de bebouwde kom naar type weg en provincie.

Type weg	Aantallen		Beveiligingsmiddel		gebr./ aanw.	gebr./ totaal
	voert .	pass .	aanw.	gebr.		
<u>Totaal</u>						
Groningen	105	151	66	9	14%	6%
Friesland	133	201	89	17	19%	8%
Drenthe	158	241	123	40	33%	17%
Overijssel	156	247	147	40	27%	16%
Gelderland	162	259	139	31	22%	12%
Utrecht	130	185	95	32	34%	17%
Noord Holland	131	205	127	33	26%	16%
Zuid Holland	101	149	68	17	25%	11%
Zeeland	81	124	52	21	40%	17%
Noord Brabant	230	371	165	42	25%	11%
Limburg	161	229	113	45	40%	20%
Flevoland	100	173	82	16	20%	9%
Totaal	1648	2535	1266	343	27%	14%

Tabel 17.3. Aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen voor passagiers op de achterbank naar type weg en provincie.

Werkdagen	Tijdstip van de dag				Totaal	
	7-9	9-11.30	13-15	16-18		
Aantal voertuigen						
1989	1004	988	1144	996	4132	
1990	791	740	867	882	3280	
1991	55	111	170	203	539	
<u>Links</u>						
gordel aanwezig	1989	267	281	337	274	1159
	1990	290	303	333	323	1249
	1991	27	53	70	81	231
aantal pass.	1989	27	56	47	72	202
	1990	25	31	19	39	114
	1991	35	49	70	94	248
gordel/pass.	1989	7	18	12	24	61
	1990	11	12	11	13	47
	1991	18	23	34	45	120
gordelgebr.	1989	0	6	3	6	15
	1990	5	4	5	7	21
	1991	5	6	10	10	31
<u>Midden</u>						
gordel aanw.	1989	169	169	167	149	654
	1990	200	200	216	204	820
	1991	12	42	54	52	160
aantal pass.	1989	7	19	17	32	75
	1990	9	19	15	20	63
	1991	11	27	52	51	141
gordel/pass.	1989	1	6	2	4	13
	1990	3	6	5	4	18
	1991	3	18	28	20	69
gordelgebr.	1989	0	3	2	1	6
	1990	2	4	3	3	12
	1991	2	10	10	4	26
<u>Rechts</u>						
gordel aanw.	1989	280	293	344	289	1206
	1990	282	302	323	318	1225
	1991	27	63	73	86	249
aantal pass.	1989	35	72	81	91	279
	1990	37	51	41	60	189
	1991	34	77	108	150	369
gordel/pass.	1989	14	27	24	27	92
	1990	11	23	20	18	72
	1991	21	48	52	69	190
gordelgebr.	1989	4	11	6	7	28
	1990	4	7	7	9	27
	1991	7	12	18	19	56

Tabel 18.1a. Aantallen aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar tijdstip van de dag op werkdagen in de jaren 1989 t/m 1991.

Werkdagen	Tijdstip van de dag				Totaal
	7-9	9-11.30	13-15	16-18	
Aantal voertuigen					
1989	1004	988	1144	996	4132
1990	791	740	867	882	3280
1991	55	111	170	203	539
Links					
 gordel aanwezig					
1989	27%	28%	29%	28%	28%
1990	37%	41%	38%	37%	38%
1991	49%	48%	41%	40%	43%
 gebruik/aanwezig					
1989	0%	33%	25%	25%	25%
1990	45%	33%	45%	54%	45%
1991	28%	26%	29%	22%	26%
 gebruik/totaal					
1989	0%	11%	6%	8%	7%
1990	20%	13%	26%	18%	18%
1991	14%	12%	14%	11%	13%
Midden					
 gordel aanwezig					
1989	17%	17%	15%	15%	16%
1990	25%	27%	25%	23%	25%
1991	22%	38%	32%	26%	30%
 gebruik/aanwezig					
1989	0%	50%	100%	25%	46%
1990	67%	67%	60%	75%	67%
1991	67%	56%	36%	20%	38%
 gebruik/totaal					
1989	0%	16%	12%	3%	8%
1990	22%	21%	20%	15%	19%
1991	18%	37%	19%	8%	18%
Rechts					
 gordel aanwezig					
1989	28%	30%	30%	29%	29%
1990	36%	41%	37%	36%	37%
1991	49%	57%	43%	42%	46%
 gebruik/aanwezig					
1989	29%	41%	25%	26%	30%
1990	36%	30%	35%	50%	38%
1991	33%	25%	35%	28%	29%
 gebruik/totaal					
1989	11%	15%	7%	8%	10%
1990	11%	14%	17%	15%	14%
1991	21%	16%	17%	13%	15%

Tabel 18.1b. Percentages aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar tijdstip van de dag op werkdagen in de jaren 1989 t/m 1991.

Weekeinddagen	Tijdstip van de dag			Totaal
	9-11.30	13-15	16-18	
Aantal voertuigen				
1989	877	1134	979	2990
1990	751	949	732	2432
1991	391	306	412	1109
<u>Links</u>				
gordel aanw. 1989	249	290	248	787
1990	271	335	239	845
1991	174	148	196	518
aantal pass. 1989	140	195	179	514
1990	99	163	124	386
1991	204	159	220	583
gordel/pass. 1989	58	69	59	186
1990	48	72	44	164
1991	104	82	108	294
gordelgebr. 1989	23	23	21	67
1990	21	25	16	62
1991	24	26	17	67
<u>Midden</u>				
gordel aanw. 1989	162	171	138	471
1990	164	200	142	506
1991	139	119	135	393
aantal pass. 1989	55	91	65	211
1990	44	70	52	166
1991	143	102	120	365
gordel/pass. 1989	24	35	23	82
1990	22	28	12	62
1991	63	48	54	165
gordelgebr. 1989	16	14	13	43
1990	8	7	4	19
1991	18	17	12	47
<u>Rechts</u>				
gordel aanw. 1989	248	292	256	796
1990	273	326	231	830
1991	182	150	203	535
aantal pass. 1989	151	251	209	611
1990	130	176	144	450
1991	277	232	320	829
gordel/pass. 1989	54	76	67	197
1990	65	73	51	189
1991	142	122	164	428
gordelgebr. 1989	22	32	29	83
1990	26	23	12	61
1991	41	31	44	116

Tabel 18.2a. Aantallen aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar tijdstip van de dag op weekdagen in de jaren 1989 t/m 1991.

Weekeinddagen	Tijdstip van de dag			Totaal
	9-11.30	13-15	16-18	
Aantal voertuigen				
1989	877	1134	979	2990
1990	751	949	732	2432
1991	391	306	412	1109
<u>Links</u>				
 gordel aanwezig				
1989	28%	26%	25%	26%
1990	36%	35%	33%	35%
1991	45%	48%	48%	47%
 gebruik/aanwezig				
1989	40%	33%	36%	36%
1990	44%	35%	36%	38%
1991	23%	32%	16%	23%
 gebruik/totaal				
1989	16%	12%	12%	13%
1990	21%	15%	13%	16%
1991	12%	16%	8%	11%
<u>Midden</u>				
 gordel aanwezig				
1989	18%	15%	14%	16%
1990	22%	21%	19%	21%
1991	36%	39%	33%	35%
 gebruik/aanwezig				
1989	67%	40%	57%	52%
1990	36%	25%	33%	31%
1991	29%	35%	22%	28%
 gebruik/totaal				
1989	29%	15%	20%	20%
1990	18%	10%	8%	11%
1991	13%	17%	10%	13%
<u>Rechts</u>				
 gordel aanwezig				
1989	28%	26%	26%	27%
1990	36%	34%	32%	34%
1991	47%	49%	49%	48%
 gebruik/aanwezig				
1989	41%	42%	43%	42%
1990	40%	32%	24%	32%
1991	29%	25%	27%	27%
 gebruik/totaal				
1989	15%	13%	14%	14%
1990	20%	13%	8%	14%
1991	15%	13%	14%	14%

Tabel 18.2b. Percentages aanwezigheid en gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's naar tijdstip van de dag op weekeinddagen in de jaren 1989 t/m 1991.

BIJLAGEN 1 T/M 5

Bijlage 1. SWOV-literatuur over autogordels vanaf 1989.

Bijlage 2. Formulier autogordelenquête IMA-methode.

Bijlage 3. Formulier autogordelenquête Afstandobservatie-methode.

Bijlage 4. Richtlijnen autogordelenquête 1991.

Bijlage 5. Procentuele marges van steekproefuitkomsten op basis van de steekproefomvang.

Bijlage 6. Enquêteformulier bestuurders.

Bijlage 7. Enquêteformulier achterpassagiers.

BIJLAGE 1: SWOV-LITERATUUR OVER AUTOGORDELS VANAF 1989

Aanwezigheid en gebruik van autogordels 1988; Tien jaar IMA-methode naar het gebruik van autogordels. Verslag van waarnemingen gedaan bij bestuurders en voorpassagiers van personenauto's op wegen binnen en buiten de bebouwde kom. J.G. Arnoldus & G.A. Varkevisser. R-89-11. SWOV, 1989.

Autogordels op de achterbanken van personenauto's; Een proefonderzoek naar de aanwezigheid en het gebruik van autogordels op de achterbank. G.A. Varkevisser & J.G. Arnoldus. R-89-12. SWOV, 1989.

Evaluatie beloningsactie gordelgebruik in Friesland. Drs. M.P. Hagenzieker. R-89-20. SWOV, 1989.

Autogordels en kinderzitjes op de achterzitplaatsen van personenauto's in 1989. P.J.G. Verhoef & ir. F.C.M. Wegman. R-90-25. SWOV, 1990.

Aanwezigheid en gebruik van autogordels 1989. Elf jaar IMA-methode naar het gebruik van autogordels. Verslag van waarnemingen gedaan bij bestuurders en voorpassagiers van personenauto's op wegen binnen en buiten de bebouwde kom. P.J.G. Verhoef. R-90-26. SWOV, 1990. [Met een uitgebreide literatuurlijst].

Aanwezigheid en gebruik van autogordels op de voorzitplaatsen van personenauto's in 1990. Twaalf jaar IMA-methode bij onderzoek naar het gebruik van autogordels; Verslag van waarnemingen gedaan bij bestuurders en voorpassagiers van personenauto's op wegen binnen en buiten de bebouwde kom. P.J.G. Verhoef. R-91-6. SWOV, 1991.

Autogordels en kinderzitjes op de achterzitplaatsen van personenauto's in 1990; Verslag van waarnemingen naar de aanwezigheid en het gebruik van beveiligingsmiddelen op de achterzitplaatsen van personenauto's op wegen binnen en buiten de bebouwde kom. P.J.G. Verhoef. R-91-7. SWOV, 1991.

Het gebruik van autogordels en factoren die daarbij een rol spelen: Een internationale vergelijking. Dr. T. Mäkinen (VTT); drs. R.D. Wittink & drs. M.P. Hagenzieker. R-91-26. SWOV, 1991.

Probleembeschrijving autogordels. Een consult voor de Regionale Directie van Rijkswaterstaat in de provincie Gelderland. Drs. R.D. Wittink. R-91-41. SWOV, 1991.

SWOV
ONDERZOEK IMA 1991 (inkijk)

Datum : Methode :

Provincie/type weg=locatie : Tijd :

Weersgesteldheid :

droog = 1, neerslag = 2, mist = 3

1. Indien wel gordels en geen passagiers op een zitplaats, type gordel invullen
2. Indien geen gordels maar wel passagiers op een zitplaats, leeftijd invullen

kolom 19, 22 en 25 TYPE: diagonaal - 1 kolom 14, 18, LEEFT. 0 t/m 4 - 1
 heup - 2 5-11 - 2
 3-punts - 3 12-17 - 3
 kindersitje - 4 18-24 - 4
 onbekend = 9 25-50 - 5
 >50 - 6

kolom 21, 24 en 27 GEBRUIK: ja = 1
 nee = 2
 n/z = 3

kolom 28 t/m 33 volledig kenteken invullen

BESTUURDER						(naastzittende)PASSAGIER					PASSAGIERS ACHTERBANK									kenteken voertuig					
gordel gebruik			geslacht			aanwezig=1	gordel gebruik			geslacht			achter links			achter midden			achter rechts						
ja	nee	niet te zien	man	vrouw	leeftijd		ja	nee	niet te zien	man	vrouw	leeftijd	type gordel	leeftijd	gebruik	type gordel	leeftijd	gebruik	type gordel					leeftijd	gebruik
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														
1	2	3	1	2		1	1	2	3	1	2														

Enquête onderbroken (tijd en reden!)

versie 081091

BIJLAGE 4. RICHTLIJNEN AUTOGORDELENQUÊTE 1991

ALGEMEEN

Enquête-dagen: donderdag 17 oktober 1991
vrijdag 18 oktober 1991
zaterdag 19 oktober 1991
zondag 20 oktober 1991

Werktijden: werkdagen: 07.00 - 09.00 uur
09.15 - 11.15 uur
->verplaatsing!<-
13.15 - 15.15 uur
15.30 - 17.30 uur
weekeinde: 09.00 - 10.30 uur
10.45 - 12.15 uur
->verplaatsing!<-
14.15 - 15.45 uur
16.00 - 17.30 uur

Het onderzoek bestaat uit twee delen:

- A. Het bepalen van de aanwezigheid en het gebruik van autogordels achterin de personenauto alsmede de motieven voor dat gebruik.
- B. Het gebruik van de autogordel door de bestuurder en eventueel voorin zittende passagier.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door 6 teams, die ieder uit 2 personen bestaan t.w. 1 enquêteur (enquête gordels achterin) en 1 waarnemer (gordelgebruik op afstand). Deze taken zijn uitwisselbaar.

Per dag worden per team 2 locaties bezocht, welke zodanig zijn gekozen dat er voldoende verplaatsingstijd, incl. lunchtijd beschikbaar is (zie meet-schema).

Het onderzoek wordt gehouden bij door verkeerslichten geregelde kruispunten van wegen of afritten van autosnelwegen.

De politie van de gemeenten, waar wordt geënquêteerd, alsmede de Algemene Verkeersdienst (A.V.D) is in kennis gesteld over uw aanwezigheid aldaar. Het publiek mag nimmer last of ophoud ondervinden t.g.v. het onderzoek.

Veroorzaak in geen geval een opstopping (desnoods enquête afbreken).
Ga ook geen discussies aan met de bestuurder(ster) over allerlei "verkeersproblemen", maar verwijst dan naar de Afdeling Voorlichting van de SWOV.

Draag altijd het veiligheidsvest. Het geeft een stukje veiligheid en gebleken is dat de bereidheid tot medewerking groter is.

Plaats het eigen vervoermiddel op een veilige plaats en beperk het oversteken van de weg tot een minimum.

Laat bij het verlaten van de enquêteplaats geen rommel, zoals bekertjes en papier, achter!

ALS DOOR SLECHTE WEERSOMSTANDIGHEDEN NIET GEENQUETEERD KAN WORDEN, WORDT NIET VANUIT DE AUTO GEENQUETEERD!!!

1. SELECTIE EN WAARNEMING

In onderstaand schema wordt aangegeven; wie wordt geënquêteerd dan wel geobserveerd en wat wordt er genoteerd.

De algemene gegevens (kop formulier) moeten altijd ingevuld worden!

TAAK	SELECTIE (wie wordt geënquêteerd, geobserveerd?)	WAARNEMING (wat wordt er genoteerd?)
ENQUETEUR	Uitsluitend voertuigen met tenminste 1 passagier op de <u>achterzitplaats</u>	Aanwezigheid en gebruik van autogordels op de voor- en achterzitplaatsen + Uitreiken ENVELOPPE!
WAARNEMER	Alle (stilstaande) voertuigen tijdens de rood-lichtfase	Gordelgebruik van de bestuurder en eventueel voarin zittende passagier + Indien passagier(s) op de achterzitplaats tevens het KENTEKEN van het voertuig

2. PROCEDURE

Het onderzoek wordt gehouden onder bestuurders en passagiers van personen-auto's (dus geen bestelauto's) met een Nederlands kenteken.

Dit geldt zowel voor de enquêteur als voor de waarnemer.

2.1. Enquête

Met de enquête beginnen zodra het verkeerslicht op rood springt en zich een auto aanbiedt die voldoet aan het criterium "passagier op de achterzitplaats" (denk erom dat het verkeer volledig stil staat!).

De automobilist wordt door de enquêteur vriendelijk verzocht mee te werken aan de enquête. In alle gevallen waar passagiers achterin de auto zitten wordt zowel aan de bestuurder als aan de achterpassagier, mits hij/zij ouder is dan 12 jaar, de enquête-enveloppen uitgereikt. Is de achterpassagier jonger dan 12 jaar dan krijgt alleen de bestuurder een enveloppe. Tot slot wordt nog naar de leeftijd van alle inzittenden gevraagd.

De enquête vindt plaats op vrijwillige basis. Weigert men deelname: dan niet aandringen!

Voorbeeld introductie

"Goede morgen/middag, mevrouw/mijnheer, de SWOV (of voluit) is bezig met een onderzoek naar het gebruik van autogordels op de achterzitplaatsen"

1. "Heeft u (ook) autogordels op de achterzitplaatsen?"

Indien het antwoord "JA" is dan:

2. "Ik heb hier een enquête voor u en de achterpassagier(s), wilt u die thuis invullen en zo spoedig mogelijk aan ons retour zenden."

Aan de bestuurder(ster) en de achter-inzittende(n) wordt een enveloppe uitgereikt, indien een gordel op de achterbank aanwezig is. Deze bevat een informatiefolder over "het wat en waarom" van deze enquête en tevens een vragenlijst over de motieven m.b.t. het gebruik van autogordels, met het verzoek de vragenlijst (in de bijgesloten, portvrije, retourenveloppe) aan de SWOV terug te zenden.

3. "Tot slot, mag ik uw leeftijd weten,....."

Tijdens het antwoord kan het gebruik van de gordel(s) eenvoudig geobserveerd worden. Het gebruik van de gordel(s) d.m.v. een cirkel om de van toepassing zijnde code aangeven.

LET OP! INDIEN DE ACHTERPASSAGIER JONGER DAN 12 JAAR, DAN GEEN ENVELOPPE UITREIKEN!

(Door het retourneren van de vragenlijst maakt men kans op een prijs!)

Bedank de geïnterviewden voor hun medewerking aan het onderzoek en wens ze een prettige dag.

2.2. Waarnemingen (op afstand)

De waarnemer staat bij het verkeerslicht; de enquêteur op enige afstand bij hem vandaan. De ervaring leert aan de hand van de intensiteit van het verkeer wat de juiste opstelplaats is. Zijn taak is van ALLE, voor roodlicht stilstaande voertuigen, het gordelgebruik van zowel de bestuurder als de naastzittende passagier, te noteren.

Mocht de rij stilstaande voertuigen erg lang zijn, dan zoveel als mogelijk waarnemen totdat het verkeerslicht op groen springt.

Tevens wordt het geslacht en, indien er een achterpassagier aanwezig is, het kenteken genoteerd (dit laatste om een "koppeling" met het enquêtebestand te verkrijgen).

3. MEETVERSLAG

Per dag, per locatie dient een "meetverslag" gemaakt te worden.

In ieder geval moet vermeld worden:

- de globale weersomstandigheden tijdens het onderzoek;
- eventueel oponthoud, aantal enquêtes;
- verdere op- en aanmerkingen en suggesties die van belang (kunnen) zijn voor de rapportage van het onderzoek.

4. FORMULIEREN

Schrijf zo netjes mogelijk, omdat de formulieren als ponsconcept gebruikt worden (bij vochtig weer is een potlood aan te bevelen).

De "kop" van het formulier (algemene gegevens) dient altijd volledig ingevuld te zijn!

A. Formulier Autogordelenquête Inkijkmethode

- Datum : coderen (bijvoorbeeld 17 oktober = code 17)
- Methode: reeds voorgecodeerd (1 = enquête, 2 = afstandobservatie)
- Locatie: de locatiecode bestaat uit drie posities (de eerste twee posities geven de provincie aan, het laatste cijfer, het soort verkeer; zie meetprogramma).
- Tijd: begintijd per formulier noteren (24-uurstelling)
- Weer: de globale weersomstandigheden per formulier noteren (meest voorkomende)

Het gebruik van de gordel van de bestuurder en eventueel naastzittende passagier, alsmede het geslacht, wordt aangegeven door het omcirkelen van de betreffende code.

Indien voorpassagier aanwezig, in kolom ?? code 1 (= passagier aanwezig) omcirkelen.

De leeftijd wordt gevraagd en in klassen (zie kop formulier) genoteerd. (bij weigering mag de leeftijd geschat worden)

Indien geen voorpassagier aanwezig, de kolommen ?? t/m ?? niet omcirkelen.

De achterzitplaatsen (3x) worden gecodeerd volgens de codeerinstructie op het enquêteformulier.

Tot slot wordt het kenteken van de auto, zo onopvallend mogelijk, genoteerd (dit ter bepaling van het bouwjaar van de auto en koppeling afstand-observatie)

Bij weigering o.i.d. toch trachten zoveel mogelijk gegevens te noteren en achter de regel een **W** (weigering) noteren.

B. Formulier Autogordelenquête Afstandobservatiemethode

Ook bij dit formulier wordt de "kop" van het formulier altijd ingevuld.
(zie instructie bij het Formulier Autogordelenquête Inkijkmethode.

Bij het langslopen van de stilstaande voertuigen kan op eenvoudige wijze het wel of geen gordelgebruik van de bestuurder (en eventueel naastzittende passagier) alsmede het geslacht genoteerd worden. De van toepassing zijnde code omcirkelen.

Alleen bij 100% zekerheid, ja of nee noteren.

Bij twijfel o.i.d. "niet te zien" omcirkelen.

Indien er minstens één passagier op de achterzitplaats aanwezig is, dan ook het KENTEKEN van het voertuig noteren (kolom 16 t/m 21).

Na afloop van een meetperiode is het raadzaam om alle formulieren nog eens kritisch na te lopen op mogelijke onregelmatigheden, zoals;

- is op alle formulieren de "kop" ingevuld?
- zijn er geen coderingen vergeten?
- is alles goed leesbaar?
- meetverslag niet vergeten?

Mochten er zich tijdens het onderzoek problemen voordoen, van welke aard dan ook, of zijn er nog vragen met betrekking tot de formulieren of meetplaatsen aarzel dan niet om de SWOV te bellen.

BIJLAGE 5. PROCENTUELE MARGES VAN STEEKPROEFUITKOMSTEN OP BASIS VAN DE STEEKPROEFOMVANG.

Steekproefuitkomst in %.

<u>Omvang</u>	50	55	60	65	70	75	80	85	88	90	92	94	95	96	97	98
	50	45	40	35	30	25	20	15	12	10	8	6	5	4	3	2
20	21,9	21,8	21,5	20,9	20,1	19,0	17,5	15,6	14,2	13,1	11,9	10,4	9,6	8,6	7,5	6,1
40	15,5	15,4	15,2	14,8	14,2	13,4	12,4	11,1	10,1	9,3	8,4	7,4	6,8	6,1	5,3	4,3
60	12,7	12,6	12,4	12,1	11,6	11,0	10,1	9,0	8,2	7,6	6,9	6,0	5,5	5,0	4,3	3,5
80	11,0	10,9	10,7	10,5	10,0	9,5	8,8	7,8	7,1	6,6	5,9	5,2	4,8	4,3	3,7	3,1
100	9,8	9,8	9,6	9,3	9,0	8,5	7,8	7,0	6,4	5,9	5,3	4,7	4,3	3,8	3,3	2,7
120	8,9	8,9	8,8	8,5	8,2	7,7	7,2	6,4	5,8	5,4	4,9	4,2	3,9	3,5	3,1	2,5
140	8,3	8,2	8,1	7,9	7,6	7,2	6,6	5,9	5,4	5,0	4,5	3,9	3,6	3,2	2,8	2,3
160	7,7	7,7	7,6	7,4	7,1	6,7	6,2	5,5	5,0	4,6	4,2	3,7	3,4	3,0	2,6	2,2
200	6,9	6,9	6,8	6,6	6,4	6,0	5,5	4,9	4,5	4,2	3,8	3,3	3,0	2,7	2,4	1,9
250	6,2	6,2	6,1	5,9	5,7	5,4	5,0	4,4	4,0	3,7	3,4	2,9	2,7	2,4	2,1	1,7
300	5,7	5,6	5,5	5,4	5,2	4,9	4,5	4,0	3,7	3,4	3,1	2,7	2,5	2,2	1,9	1,6
350	5,2	5,2	5,1	5,0	4,8	4,5	4,2	3,7	3,4	3,1	2,8	2,5	2,3	2,1	1,8	1,5
400	4,9	4,9	4,8	4,7	4,5	4,2	3,9	3,5	3,2	2,9	2,7	2,3	2,1	1,9	1,7	1,4
450	4,6	4,6	4,5	4,4	4,2	4,0	3,7	3,3	3,0	2,8	2,5	2,2	2,0	1,8	1,6	1,3
500	4,4	4,4	4,3	4,2	4,0	3,8	3,5	3,1	2,8	2,6	2,4	2,1	1,9	1,7	1,5	1,2
600	4,0	4,0	3,9	3,8	3,7	3,5	3,2	2,9	2,6	2,4	2,2	1,9	1,7	1,6	1,4	1,1
700	3,7	3,7	3,6	3,5	3,4	3,2	3,0	2,6	2,4	2,2	2,0	1,8	1,6	1,5	1,3	1,0
800	3,5	3,4	3,4	3,3	3,2	3,0	2,8	2,5	2,3	2,1	1,9	1,6	1,5	1,4	1,2	1,0
900	3,3	3,3	3,2	3,1	3,0	2,8	2,6	2,3	2,1	2,0	1,8	1,6	1,4	1,3	1,1	0,9
1000	3,1	3,1	3,0	3,0	2,8	2,7	2,5	2,2	2,0	1,9	1,7	1,5	1,4	1,2	1,1	0,9
1200	2,8	2,8	2,8	2,7	2,6	2,5	2,3	2,0	1,8	1,7	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0	0,8
1500	2,5	2,5	2,5	2,4	2,3	2,2	2,0	1,8	1,6	1,5	1,4	1,2	1,1	1,0	0,9	0,7
1800	2,3	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	1,8	1,6	1,5	1,4	1,3	1,1	1,0	0,9	0,8	0,6
2100	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,7	1,5	1,4	1,3	1,2	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6
2500	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,7	1,6	1,4	1,3	1,2	1,1	0,9	0,9	0,8	0,7	0,5
3000	1,8	1,8	1,8	1,7	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2	1,1	1,0	0,8	0,8	0,7	0,6	0,5
4000	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3	1,2	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6	0,5	0,4
8000	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3
12000	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
24000	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
32000	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2

De marges worden berekend met behulp van onderstaande formule.

$$\text{marge} = 1,96 * \sqrt{\frac{p * (100 - p)}{n}}$$

waarbij: p = percentage steekproefuitkomst.

n = de steekproefomvang.

postbus 170 2260 AD leidschendam
 telefoon 070-3209323
 telefax 070-3201261

duindoorn 32 2262 AR leidschendam
 postgiro 604512
 bankrekening 430068433 amro bank

AUTOGORDELENOUATE BESTUURDER (in te vullen door degene die de auto op het moment van de enquête bestuurde)

U bent vandaag door ons als autobestuurder geënquêteerd over de autogordel. Bij een stoplicht. U begrijpt dat de tijd daarvoor kort was. Te kort om uw mening over autogordels voldoende te weten. In deze vragenlijst kunt u uw opvattingen aangeven door het rondje achter de vraag zwart te maken of aan te kruisen ().

Vraag 1. Wanneer u een rit maakt die ook over wegen buiten de bebouwde kom gaat, gebruikt u de gordel op de voorbank dan:

- altijd?.....0
- meestal?.....0
- soms?.....0
- meestal niet?.....0
- nooit?.....0

Vraag 2. Wanneer u een rit maakt die ook over wegen binnen de bebouwde kom gaat, gebruikt u de gordel op de voorbank dan:

- altijd?.....0
- meestal?.....0
- soms?.....0
- meestal niet?.....0
- nooit?.....0

Vraag 3. Wanneer u een korte rit maakt, gebruikt u de gordel op de voorbank dan:

- altijd?.....0
- meestal?.....0
- soms?.....0
- meestal niet?.....0
- nooit?.....0

Vraag 4. Wanneer u een lange rit maakt, gebruikt u de gordel op de voorbank dan:

- altijd?.....0
- meestal?.....0
- soms?.....0
- meestal niet?.....0
- nooit?.....0

Vraag 5. Wanneer u geen gordel om heeft, is dat dan omdat u:

- dat bent vergeten?.....0
- het ongemakkelijk vindt?.....0
- het niet nodig vindt?.....0
- het gevaarlijk vindt?.....0
- daarvoor een andere reden heeft?.....0

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen.

Vraag 6. Wanneer u de gordel veel om heeft, is dat dan omdat:

- het wettelijk verplicht is?.....0
- het veiliger is?.....0
- u bang bent voor een bekeuring?.....0
- anderen willen dat u dat doet?.....0
- het uw gewoonte is?.....0
- u daarvoor een andere reden heeft?.....0

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen

Vraag 7. Zijn er in de auto waarmee u reed gordels op de achterbank bevestigd?

- ja.....0
- nee.....0

indien nee ga door met vraag 9

Vraag 8. Dragen de passagiers, ongeacht of dit volwassenen of kinderen zijn, die gordels:

- altijd?.....0
- meestal?.....0
- soms?.....0
- meestal niet?.....0
- nooit?.....0

ga door met vraag 10

Vraag 9. Bent u van plan om zelf gordels op de achterbank aan te schaffen of doet u dat alleen wanneer dat wettelijk verplicht is?

- ik schaf ze zelf aan.....0
- ik schaf ze aan als dat verplicht is.....0
- ik schaf ze niet aan.....0
- ik weet het nog niet.....0

Vraag 10. Vindt u voor uzelf het dragen van gordels op de voorbank:

- belangrijker dan op de achterbank?.....0
- net zo belangrijk als op de achterbank?.....0
- minder belangrijk dan op de achterbank?.....0

Vraag 11. Vindt u het dragen van gordels op de achterbank door kinderen:

- belangrijker dan voor volwassenen?.....0
- net zo belangrijk als voor volwassenen?.....0
- minder belangrijk dan voor volwassenen?.....0

Vraag 12. Vindt u voor kinderen het dragen van gordels op de voorbank:

- belangrijker dan op de achterbank?.....0
- net zo belangrijk als op de achterbank?.....0
- minder belangrijk dan op de achterbank?.....0

Vraag 13. Vindt u voor kinderen het dragen van gordels op de voorbank:

belangrijker dan voor volwassenen?.....0
net zo belangrijk als voor volwassenen?.....0
minder belangrijk dan voor volwassenen?.....0

Vraag 14. Bent u het eens met de wet dat het dragen van de autogordel vóór in de auto verplicht is?

ja.....0
nee.....0

Vraag 15. Vindt u dat het dragen van gordels door volwassenen op de achterbank verplicht gesteld moet worden?

ja.....0
nee.....0
geen mening.....0

Vraag 16. Vindt u dat het dragen van gordels door kinderen op de achterbank verplicht gesteld moet worden?

ja.....0
nee.....0
geen mening.....0

Vraag 17. Vindt u het als bestuurder belangrijk om uw gordel om te doen om een voorbeeld te geven aan de passagiers?

ja.....0
nee.....0

indien nee ga door met vraag 19

Vraag 18. Maakt het voor u daarbij verschil of het kinderen of volwassenen betreft?

ja, als het kinderen betreft.....0
nee.....0

Vraag 19. Gordels zijn bedoeld om ervoor te zorgen dat bij een ongeval of botsing de inzittenden van de auto op hun plaats blijven en zodoende minder kans hebben op letsel. Hoe groot acht u de kans dat een kind dat zonder de bescherming van een gordel of kinderzitje op de achterbank zit als gevolg van een botsing naar voren schiet en op de voorbank terecht komt?

onmogelijk.....0
heel klein.....0
redelijk.....0
groot.....0
weet ik niet.....0

Vraag 20. Hoe groot acht u diezelfde kans wanneer er een volwassene op de achterbank zit zonder de bescherming van een gordel?

onmogelijk.....0
heel klein.....0
redelijk.....0
groot.....0
weet ik niet.....0

Tenslotte nog een aantal algemene vragen

Vraag 21. In welke gemeente bent u geënuquéteerd?

gemeente

Vraag 22. Is die gemeente ook uw woonplaats?

ja.....0
nee.....0

Vraag 23. Wat is uw leeftijd?

.... jaar

Vraag 24. Wat is uw geslacht?

vrouw.....0
man.....0

Vraag 25. Heeft u kinderen?

ja.....0
nee.....0

Vraag 26. Rijdt u het meest auto als:

bestuurder?.....0
voorpassagier?.....0
achterpassagier?.....0

Vraag 27. Waarvoor gebruikt u de auto het meest?

zakelijk verkeer.....0
woon-werk verkeer.....0
sociale contacten, bezoek e.d.....0
boodschappen doen.....0
vrije tijdsbesteding.....0

Vraag 28. Hoeveel kilometer rijdt u per jaar?

minder dan 8000 km.....0
tussen 8000 en 18000 km.....0
meer dan 18000 km.....0

Vraag 29. Wat is het bouwjaar van uw auto?

19..

Vraag 30. Hoe groot acht u de kans om door de politie te worden gecontroleerd op het gebruik van de gordel?

- eenmaal per jaar.....0
- enkele malen per jaar.....0
- nooit.....0

Vraag 31. Bent u ooit bekeurd voor het niet dragen van de gordel?

- ja.....0
- nee.....0

Vraag 32. Geef in onderstaande schaal van 1 tot 5 door het omcirkelen van het cijfer aan wat uw oordeel is over de veiligheid van het verkeer in het algemeen.

1	2	3	4	5
zeer onveilig	onveilig		veilig	zeer veilig.

Wij danken u zeer dat u de moeite hebt willen nemen voor het invullen van deze enquête. U kunt het ingevulde formulier in de antwoordenveloppe zonder postzegel terugsturen naar de SWOV. Zoals u in de begeleidende brief heeft kunnen lezen komt een van de inzenders in aanmerking voor een beloning. Aangezien de enquête anoniem is vragen wij u niet naar uw naam of adres. Als u toch wilt mededelingen noteren dan hieronder uw telefoonnummer.

Kengetal abonneenummer

postbus 170 2260 AD leidschendam
telefoon 070-3209323
telefax 070-3201281

duindoorn 32 2282 AR leidschendam
postgiro 604512
bankrekening 430068433 amro bank

Billage 7

AUTOGORDELENQUÊTE ACHTERPASSAGIER (in te vullen door de achterpassagier
ouder dan 12 jaar)

U bent vandaag door ons als achterpassagier bij een stoplicht geënquêteerd over het gebruik van de autogordel. U reed mee in een auto die ook gordels op de achterbank had. Door de korte tijd die voor die enquête beschikbaar konden wij u niet uitgebreid naar uw mening over het nut van autogordels vragen.

In deze vragenlijst kunt u uw opvattingen aangeven door het rondje achter de betreffende vraag zwart te maken of aan te kruisen (). De vragen hebben betrekking op het meerijden in auto's met gordels op de achterbank.

Vraag 1. Wanneer u als passagier meerijdt over wegen die ook buiten de bebouwde kom gaan, gebruikt u de gordel op de achterbank dan:

altijd?.....0
meestal?.....0
soms?.....0
meestal niet?.....0
nooit?.....0

Vraag 2. Wanneer u als passagier meerijdt over wegen die ook binnen de bebouwde kom gaan, gebruikt u de gordel op de achterbank dan:

altijd?.....0
meestal?.....0
soms?.....0
meestal niet?.....0
nooit?.....0

Vraag 3. Wanneer u meerijdt met een korte rit, gebruikt u de gordel op de achterbank dan:

altijd?.....0
meestal?.....0
soms?.....0
meestal niet?.....0
nooit?.....0

Vraag 4. Wanneer u meerijdt met een lange rit, gebruikt u de gordel op de achterbank dan:

altijd?.....0
meestal?.....0
soms?.....0
meestal niet?.....0
nooit?.....0

Vraag 5. Wanneer u geen gordel om heeft, is dat dan omdat u:

- dat bent vergeten?.....0
- het ongemakkelijk vindt?.....0
- het niet nodig vindt?.....0
- het gevaarlijk vindt?.....0
- daarvoor een andere reden heeft?.....0

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen.

Vraag 6. Wanneer u de gordel wel om heeft, is dat dan omdat:

- het veiliger is?.....0
- u bang bent voor een bekeuring?.....0
- anderen willen dat u dat doet?.....0
- het uw gewoonte is?.....0
- u daarvoor een andere reden heeft?.....0

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen.

Vraag 7. Vindt u voor uzelf het dragen van gordels op de achterbank:

- belangrijker dan op de voorbank?.....0
- net zo belangrijk als op de voorbank?.....0
- minder belangrijk dan op de voorbank?.....0

Vraag 8. Vindt u het dragen van gordels op de achterbank door kinderen:

- belangrijker dan voor volwassenen?.....0
- net zo belangrijk als voor volwassenen?.....0
- minder belangrijk dan voor volwassenen?.....0

Vraag 9. Vindt u voor kinderen het dragen van gordels op de voorbank:

- belangrijker dan op de achterbank?.....0
- net zo belangrijk als op de achterbank?.....0
- minder belangrijk dan op de achterbank?.....0

Vraag 10. Vindt u voor kinderen het dragen van gordels op de voorbank:

- belangrijker dan voor volwassenen?.....0
- net zo belangrijk als voor volwassenen?.....0
- minder belangrijk dan voor volwassenen?.....0

Vraag 11. Bent u het eens met de wet dat het dragen van de autogordel voorin de auto verplicht is?

- ja.....0
- nee.....0

Vraag 12. Vindt u dat het dragen van gordels door volwassenen op de achterbank verplicht gesteld moet worden?

- ja.....0
- nee.....0
- geen mening.....0

Vraag 13. Vindt u dat het dragen van gordels door kinderen op de achterbank verplicht gesteld moet worden?

ja.....0
nee.....0
geen mening.....0

Vraag 14. Vindt u het als passagier belangrijk om uw gordel om te doen om een voorbeeld te geven aan andere passagiers?

ja.....0
nee.....0
indien nee, ga door met vraag 16

Vraag 15. Maakt het daarbij verschil of het kinderen of volwassenen betreft?

ja, als het kinderen betreft.....0
nee.....0

Vraag 16. Gordels zijn bedoeld om ervoor te zorgen dat bij een ongeval of botsing de inzittenden van de auto op hun plaats blijven en zodoende minder kans hebben op letsel. Hoe groot acht u de kans dat een kind dat zonder de bescherming van een gordel of kinderzitje op de achterbank zit als gevolg van een botsing naar voren schiet en op de voorbank terecht komt?

onmogelijk.....0
heel klein.....0
redelijk.....0
groot.....0
weet ik niet.....0

Vraag 17. Hoe groot acht u diezelfde kans wanneer er een volwassene op de achterbank zit zonder de bescherming van een gordel?

onmogelijk.....0
heel klein.....0
redelijk.....0
groot.....0
weet ik niet.....0

Tenslotte nog een aantal algemene vragen

Vraag 18. In welke gemeente bent u geïnkwaateerd?

gemeente.....

Vraag 19. Is die gemeente ook uw woonplaats?

ja.....0
nee.....0

Vraag 19. Wat is uw leeftijd?

...jaar

Wij danken u zeer dat u de moeite hebt willen nemen voor het invullen van deze enquêtes. U kunt het ingevulde formulier in de antwoortenveloppe zonder postzegel terugsturen naar de SWOV. Zoals u in de begeleidende brief heeft kunnen lezen komt een van de inzenders in aanmerking voor een beloning. Aangezien de enquête anoniem is vragen wij u niet naar uw naam of adres. Als u toch wilt meedingen noteer dan hieronder uw telefoonnummer.

Kengetal abonneenummer